

SUVANNON SEUTU

SAKKOLAN, METSÄPIRTIN JA VUOKSELAN PITÄJÄLEHTI

TALVISODAN SYTTYMISESTÄ TULEE KULUNEEKSI 65 VUOTTA MARRASKUUN LOPUSSA. Kuvassa Keljan ja Haparaisten miehiä Sakkolasta ruokailutauolla kertausharjoituksissa Perkjärvellä elokuussa 1935. Nämä miehet, suurin osa, olivat talvisodassa ErP6:ssa Saarelaisen pataljoonassa. Nämä miehet olivat myös mukana, kun venäläiset lyötiin takaisin sillanpääasemistaan Keljassa jouluna 1939, toteaa kuvan omistaja Viljo Pitkänen.

SUVANNON YMPÄRISTÖN
KOTISEUTULEHTI

N:o 7 * 2004
MARRASKUU

SUVANNON SEUTU nro 7/04:

- * Paukun palsta s. 5
- * Turkkisen turinat, s.6
- * Talvisodan syttymisestä 65 vuotta:
Miten legendat syntyvät, s.6-9
- * Sota runojen aiheena:
Miksi Taipaleenjoki kiinnostaa, s. 10-11
- * Kotiinpaluu Sakkolan Haitermaahan
marraskuussa 1941, s.12
- * Ehtookellot kutsuvat
Juho Koirasen muistokonserttiin, s.13
- * Kirjoja muistojen mailta, s. 14
- * Kuulutko sukuuni, s. 15
- * Hietasen Vilppo, s. 16
- * Australiassa Sakkola mielessä, s. 17
- * Vuokselan kirkko vihittiin
75 vuotta sitten, s. 18-19
- * Vuokselan seurakunnassa
toimineet papit, s. 20-21.
- * Virkin virkkeet, s. 22
- * Onksiulvokkii?, s. 23
- * Susi-sukua asunut
Metsäpirtissä 1600-luvulta, s. 24
- * Kuopille perustettiin sukuseura, s. 36
- * Sukukokouksessa
pallo nuoremmille, s. 27
- * Perheutisia, s. 28-29

PERINTEINEN KARJALAINEN PIKKUJOULURISTEILY TALLINNAAN 21.-22.11.2004 m/s ROMANTIKALLA

HYTTI- LUOKKA	henkilöä/ hytti	sis. bussi- kuljetus
Sisähytti (B-lk)	4 hlöä 3 hlöä 2 hlöä	39 € 48 € 56 €
Ulkohytti (A-lk)	4 hlöä 3 hlöä 2 hlöä	54 € 59 € 73 €

ATERIAHINNAT	
• ATERIAPAKETTI	36€
sis. Joulubuffet juomineen (laivan puna- ja valkoviini, olut ja vesi rajoituksetta) ja aamiaisen	
ERIKSEEN OSTETTUNA	
• Joulubuffet	22€
ei sis. ruokajuomia	
Juomat rajoituksetta	12€
sis. laivan puna- ja valkoviini, olut ja vesi	
• Aamiaisen	7€
• Lounasbuffet	18€

RISTEILYAIKATAULU			
Helsinki - Tallinna	maihin	Tallinna - Helsinki	
18.30 - 22.00	08.45	13.30 - 16.45	

Matkaa varatessa pyydämme ilmoittamaan syntymäajan (ppkkvv).

LomaLinja
tournee

Aleksanterinkatu 29, 33100 Tampere
puh. (03) 3140 3300
ryhmät (03) 3140 3310
lomalinja@tampere.tournee.fi
www.lomalinja.fi

Palvelumaksu 86€/vuosi

HINTAAN SISÄLTYY:

- Bussikuljetus Helsinkiin ja takaisin
- BUSSIREITIT ERI PUOLILTA SUOMEA
- KARJALAINEN PIKKUJOULU
Starlight Palacessa 18.30 - 20.30
Kuohuviini
Tilaisuuden juontaa Ilmari Hakala
Laulaja Kiti Neuvonen
(Juuret Sortavalasta Riekkalansaaresta)
- Risteilyohjelma laivalla
- Karjala-lehden info-piste ja paljon ohjelmaa koko risteilyn ajan.

REITTI 6

13.15 Tampere, linja-autoasema
14.35 Forssa, linja-autoasema
14.45 Tammela, Hakkapelilta
15.15 Hämeenlinna, linja-autoasema
17.30 Helsinki, Länsisatama

Taisto Virkki
050 5538 607, (03) 3631 750

REITTI 15

13.15 Narva, Osuuspankki
13.30 Vesilähti, KK
13.45 Lempäälä, matkahuolto
14.05 Multsilta
14.15 Tampere, linja-autoasema
17.30 Helsinki, Länsisatama

Aila Alanen, 040 7076 164
Markku Nuora, 0400 637 730

Seuraava
Suvannon Seutu
ilmestyy jouluksi
Aineistot toimitukseen
viimeistään
perjantaihin 3.12.
mennessä. Huom:
myöhemmin tulevat
eivät ehdi mukaan
joululehteen!
Tied. p. 040 730 2622

Putkiliike
P. Nuora Ky
37560 KULJU
Puh. 367 6100

TOIMITUKSEN TUOLI

Hyvää marraskuuta kaikille suvan-
nonseutulaisille!

Olemme taas yhteistyössä koonneet
pitäjälehtemme, joka tällä kertoo
mm. muistoja talvisodan syttymisen en-
simetreiltä kirjastoneuvos Raija Haap-
saaren seikkaperäisessä kertomuksessa
enonsa kohtalosta. Kaino Torikka on
sodan ensimmäisiä suomalaisuhreja,
joka menehtyi vain muutama hetki
sodan syttymisen jälkeen.

Sota-aiheiseen meitä kuljettaa myös
evakkotarina, samoin pohdinta siitä,
miten sota heijastuu runoihin - tässä
tapauksessa Taipaleen seutuille.

Esillä on myös sukujen kokoon-
tumisista ja sukututkimusta. Sukujen
tutkimiseen on monella nykyihmisellä
suuri kiinnostus, eikä varmasti vähiten
meillä karjalaisjuurisilla.

Vuoksela-osastossa paneudutaan
Vuokselan 75-vuotiaan kirkon muis-
toihin. Kirkko on olemassa tänäkin
päivänä, mutta pahasti rappeutuneena.

Karjalaisuudessa riittää ammen-
nettavaa, tutkittavaa, puhuttavaa ja
koskettavaa mielenkiintoa - yhdelle yh-
destä, toiselle toisesta näkövinkkelistä.
Pääasia on, että juuret kiinnostavat ja
toivotaan, että monen kohdalla omat,
henkilökohtaiset tiedonmurut sytyttävät
kipinää yhä laajempialaiseen Karjala-
työhön.

Omaa Karjala-kiinnostustani on ruok-
kinut viimeisten parin vuoden urakka,
kun olen saanut olla mukana Petäjäjärvi-
kirjaa muokkaavassa työryhmässä. Äi-
din kotitänhuvilta on valaistusta tullut
lukuisiin hänen kertomiinsa tarinoihin
ja muistikuvii. Petäjäjärvi-kirjan saam-
me toivon mukaan valmiiksi sopivasti
jouluksi.

Muitakin lahjavinkkejä kannattaa
etsiä tämän lehden sivuilta - Sakkola-
Vuoksela- ja Metsäpirttiaineisto kantaa
tietoa ja tarinoita tuleville sukupol-
ville.

Syysterveisin

Marjo Ristilä-Toikka

Sakkola-Seuran pikkujoulu

Olemme taas päässeet nauttimaan

vuoden viimeisiä kuukausia ja pikkujouluuika lähestyy.

Sakkola-Seura kutsuu

jäsenensä perheineen ja ystävineen viettämään

iloista iltapäivää joulua odotellessa.

Myös kaikki Suvannon Seutulaiset ovat tervetulleita!

Pikkujoulu on ravintola Nyyrikissä, Pohjolankatu 2,

Helsingissä Käpylässä 18.12. klo 13.

Luvassa on jälleen runsas jouluinen lounas.

Glögi avaa kurkut joululauluihin, alkupalapöytä,
kinkku ja laatikot ovat noutopöydässä runsaina tarjolla.

Hinta 21 euroa, lapset alennuksella.

Muu ohjelma on omaehtoista,

pääasia on ystävien kanssa seurustelu.

Tietysti meidän kuuluisat arpajaiset,

joihin toivomme voittoja tuotavan, ovat illan kohokohta.

Ilmoittautumiset viimeistään 10.12. Eila Arolle puh. 09-

8849402 (viestin voi jättää vastaajaankin).

Tervetuloa!

Sakkolan Kirkonkylän
Nuorisoseura ry:n
perinteinen puurojuhla
pidetään sunnuntaina 28.11.2004 klo 13.00
Pirkkalassa Rantaniityn Juhlatalossa,
osoite Saveenraitti.
Ohjelmassa on yhesolloo ja lustinpitto!
Tule sakkii tonttuilemmaa!

Sääntömääräinen syyskokous:
esillä sääntöjen määräämät asiat.
Johtokunta kokoontuu klo 12.30.

TILAA OMA SUVANNON SEUTU

PAUKUN PALSTA

Suomalaisten suhtautuminen

Helsingin Sanomat otsikoi näyttävästi lokakuun 11. päivän numerossaan, että suomalaiset suhtautuvat erittäin karsaasti Venäjään.

Gallup Internationalin tekemässä laajassa kyselytutkimuksessa 61 prosenttia suomalaisista suhtautuu melko kielteisesti tai erittäin kielteisesti Venäjään. Euroopassa meitä kielteisemmin Venäjään suhtautuvat vain kosovolaiset. Tässä kohden on huomattava, että kielteinen suhtautuminen ei missään tapauksessa kohdistu venäläisiin vaan Venäjään ja sen hallintoon.

Suomalaisten suhtautumisessa Venäjään ei ole mitään ihmeteltävää, kun katsotaan ajassa taaksepäin. Sortovuosina 1800-luvun lopulla ja uudelleen 1900-luvun alussa Venäjän hallinto

ryhtyi venäläistämään Suomea ja otti Suomen autonomialta pois huomattavan osan päätösvaltaa.

Neuvosto-Venäjä ei vetänyt sotajoukkojaan Suomesta, vaikka Lenin kumppaneineen oli tunnustanut Suomen itsenäisyyden uuden vuoden yönä 1917–1918. Lisäksi puna-armeija tuki auliisti Suomessa syntyneessä sisällissodassa vallankumouksellisia.

Talvisodassa, 65 vuotta sitten, Neuvostoliitto hyökkäsi ilman erillistä sodanjulistusta Suomen kimppuun tarkoituksenaan tuhota sen itsenäisyys ja liittää se Neuvostotasavaltojen liittoon. Talvisodan jälkeen ja uudelleen Jatkosodan jälkeen Neuvostoliitto liitti itseensä yli 10 % Suomen maapinta-alasta, joka oli huomattavasti enemmän kuin mitä neuvostoaseet olivat pystyneet valtaamaan.

Sodan jälkeen vaaran vuosina ja uudelleen 1960- ja 1970-luvuilla me suomalaiset saimme pelätä Neuvostoliiton suunnittelemaa kommunistista vallankumousta. Suomettuneisuuden kaudella jouduimme pitkään olemaan suu supussa emmekä voineet vapaasti lausua mielipiteitämme neuvostojärjestelmän todellisesta luonteesta.

Saattaa olla, että nyt, kun saamme puhua vapaammin, tulee ylilyöntejä.

Miksi sitten entiseen Neuvostoliittoon kuuluneilla alueilla ja sen satelliiteissa suhtaudutaan meitä myönteisemmin Venäjään? Nämä alueet saivat nykyisen Venäjän toimesta itsenäisyytensä takai-

sin ja pääsivät kommunismin ikeestä. Meidän suomalaisten kohdalla ei ole toisen maailmansodan vääryyksiä vielä edes yritetty korjata.

Yllätyksellisempää kuin suomalaisten suhtautuminen Venäjään on, että saman tutkimuksen mukaan 56 prosenttia suomalaisista suhtautuu erittäin kielteisesti tai melko kielteisesti Amerikan Yhdysvaltoihin. Mitä pahaa amerikkalaiset ovat meille tehneet? Eivät he edes julistaneet sotaa Suomelle toisen maailmansodan aikana, kuten britit tekivät.

Toki sotaveteraanit ovat kertoneet, että tuntui pahalta, kun venäläisiltä sotilailta tavattiin amerikkalaisia aseita, varusteita ja muonaa, jotka oli kuljetettu Murmanskin sataman kautta neuvostosotilaiden käyttöön.

Eikö olisi jo korkea aika hallitusten tasolla ryhtyä tosi toimiin Suomen ja Venäjän suhteiden parantamiseksi.

Hymistelyjen ja liturgioiden aika tulisi olla jo ohi. Yksityisten ihmisten tasolla ystävyysuhteet ovat jo todellisella pohjalla.

Hannu J. Paukku

Sakkola-Säätiön
valtuuskunnan puheenjohtaja
Harjatie 5, 32210 Loimaa
p. 02-7628152
GSM 0500-741296
E-mail.
hannu.paukku@punkalaidun.fi

Juho Koirasen muistokonsertti

lauantaina 13.11.04 klo 18

Lempäälän Pyhän Birgitan kirkossa.

Esiintymässä mm. Lempäälän Pelimannit, Nuolipelimannit, Koirasen perheyhtye, Serenadikuoro, Pyhän Birgitan Laulajat, Outi Sané.

Juhon muistokonsertissa kuullaan ensiesityksenä Juhon sävellyksiä 1990-luvun lopulta, tuoreimpana juhannuksena 2004 syntynyt sävellys.

Järj. Sakkola-Säätiö ja Lempäälän seurakunta

TURKKISEN TURINAT

Upeata työtä

Syysloma on menossa näitä turinoita kirjoittaessani. Sateinen kesä on kääntynyt kuulakkaaksi syksyksi. Suppilot ja rouskut, lampaankäivät ja tatit ovat tallessa ja samalla on tullut hyötyliikuntaakin harrastettua paksunevan vyötärön jarruttamiseksi.

Toisaalta monet maanmainiot lukurakat houkuttelevat jäämään nojatuo-liin nautiskelemaan sanojen soljunnasta ja tarinoitten taista.

Muutamia ajatuksia viimeaikaisista kirjatuttavuuksista vinkiksi muillekin Sakkolan ja karjalaisuuden ystäville. Varmaan saamme Metsäpirtin ja Vuoksen suunnasta vihjeitä talvi-illan tarpeisiin.

Jo aikaisemmin on lehtemme palstoilla kerrottu talvisodan vaiheista Sakkolassa.

Erillinen Pataljoona 6:n taisteluista kertoilee seikkaperäisesti Paavo Susi-taipaleen kirja *Karjalainen pataljoona* Talvisodassa. Sen pohjalle rakensin viime kesän retken rungon veteraaneilta saamiini vinkkien lisäksi.

Parahaltaisesti valmistui Kimmo Sor-kon asiantuntemuksella tehty *Suvannon*

Salpa -teos, jossa Kimmo perehdyttää talvisodan edeltäviin aikoihin Sakkolassa, Wartiovaaran rykmentin ja Merenheimon patteriston toimintaan Sakkolan rintamalla sekä Keljan taisteluun ja ErP6:n osuuteen ratkaisuihin. Suosittelen Suvannon Seudun lukijoille hankittavaksi yhtenä Sakkolasta kertovana perusteoksena.

Päätoimittajalta sain parisen viikkoa sitten lukulainaan toisen jyvaskyläläisen, alun perin Kiviniemen kennällä eläneen Pekka Käpin teoksen *Sukukertomus Käppi – Viisisataa vuotta Vuoksen varsilla Kauan Kiviniemessä*. Vaikka Pekka Käppi paneutuu enimmäkseen oman suvun eloon ja olemiseen, on hän taitavasti poiminut Sakkolan elämänmenoon vaikuttaneita Kannaksen historian vaiheita Venäjän ja Ruotsi-Suomen rajamaana. Onnistuneesti hän yhdistää oman suvun tekemisiä sekä sen hetkisiä yhteiskunnan ja arkielämän menoa lukijaa kiinnostavaksi kokonaisuudeksi. Käpin suvun myötä pääsee itse kukin paneutumaan evakkotaipaleeseen ja sukututkimuksen suomiin mahdollisuuksiin omien juurien etsinnässä. Pekka Käppi on halunnut jättää vunukoilleen, jo oleville ja tuleville, synnyinseutunsa testamentin. Teosta on tulevaisuudessa saatavana Sakkola-Säätiön ja museon välittämänä.

Kolmas, ehken suurin ilonaiheeni lukuelämyksissäni on ollut *Petäjäjärven kyläkirjan* käsikirjoituksen silmäily. Mäntysten mäkien ja laajojen niittyjen

kylän valmistumassa oleva kotiseutukirja kertoo pietteillä ja asiantuntevasti kylän vaiheista. Työryhmä Yrjö Raaska, Teuvo Kuparinen, Ritva Koski ja Marjo Ristilä-Toikka kertoo sinänsä asiaa tunteville sen, valmista teosta vielä näkemättä, että pääsemme syvälle karjalaisuuteen tämän teoksen myötä. Toivottavasti se ehtii jo joulumarkkinoille. Taustalla on lukuisa petäjäjärveläisten joukko tietoineen ja taitoineen.

Vilakkalan kyläkirja on myös odotamassa taitto- ja painatustoimenpiteitä. Vilakkalaiset pistivät vipinäksi Viskarin Teuvon johdolla ja ensi juhannukseen mennessä uskoisin ilmestyvän lomalukemiseksi ja retkioppaaksi Taipaleeseen suuntautuville käynneille Vilakkala -kirjan.

Jonossa on Kallosen Eskon ja kumppaneiden *Lapinlahden* vaiheisiin paneutuva materiaali. Siinäpä olisi ensi vuoden joulumarkkinoille sopiva teos, kunhan Marjo ehtii sen lopullisesti muokkaamaan.

Ja runsas materiaali *Haparaisten-Keljan-Purpuan* alueelta odottaa järjestelyä ja yhtenäistämistä. Kuupon Sirkan ja monen muun kynätaiturin tekstit ja kuvat on Hynnän Antti taltioinut cd-rompulle, työryhmän vetäjää haeskellaan, kevättälvella toivotaan sellaisen löytyvän.

Iloisia lukuhetkiä ja kirpeitä ulkoilu-kelejä Suvannon Seudun lukijoille! Toivottelee

Hannu Viljonoika Turkinen

Sakkola-tuotteita myynnissä - laita vaikka joulupakettiin!

Tarjolla vielä 5-metrisiä Sakkolan isännänviirejä, hinta 60 euroa.

Muista myös uusi Sakkola-postikorttisarja sekä T-paidat, lippikset, laudeliinat, monet kirjat yms. tuotteet! Tilaukset:

Aila Alanen, puh. ilt. 03 - 375 2852 tai 040 - 707 6164

ja Elsa Mäkelä puh. 040 - 706 9483.

Postikulut lisätään tuotteiden hintaan.

Talvisodan syttymisestä 65 vuotta

Valmistautuminen sotaan

Yhteisharjoitukset eli YH toi meenpantiin 6.-7.10.1939. Suomen puolustusvoimat oli saatettu liikekannalle. Lähinnä rajaa asuvat Raudun ja Metsäpirtin aseuntoiset miehet muodostivat puolestaan yhdessä rajavartioston kanssa konekiväärein vahvistettua rajakomppaniaa (numerot 6,7,8 ja 9). Rajakomppaniat olivat heti hälytyksen tapahduttua ryhtyneet huolehtimaan rajan tehostetusta vartiointista ja asettaneet vahvat kenttävartiot tärkeimpien tuloteiden varsille. (Susitaival).

Metsäpirtin Osasto (MO) perustettiin 6.-7. lokakuuta ja koostui lähes kokonaisuudessaan Metsäpirtin omista miehistä, jotka tunsivat hyvin oman kotiseudun maisemat. Kahdeksas Rajakomppania (8.RajaK) majoittui Metsäpirtin kirkonkylän ja Viisjoen kansakoululle. Komppanian päälliköksi määrättiin kapteeni Reino Inkinen Jääkäripataljoona 4:stä Kiviniemestä. (Väliaho).

Metsäpirtin osasto kokoontui loka-kuun 6. ja 7. päivän välisenä yönä 1939

Metsäpirtin kirkolle, lukuun ottamatta patteria, joka kokoontui varusteiden jakelupaikkaan Terenttilään. Osaston muodostivat rajavartiosotilaat, suojeluskuntalaiset, reserviläiset, vapaaehtoiset I ja II luokan nostomiehet sekä osa Kiviniemeen sijoitetun Jääkäripataljoona 4:n päällystää. (Geijer).

Itä-Kannaksella, Taipaleen lohkolla, tehtiin ensimmäisten viivytysasemien taakse Metsäpirtin alueella, Taipaleen eteläpuolella, puolustuslinja nimeltään Umpilampilinja. (Laurila).

Metsäpirtin keskustasta haarautui useista teitä: Laatokalle, valtakunnan rajalle ja länteen Raudun suuntaan. Niiden miinoittaminen ja varustaminen pesäkkeillä ja murreksilla oli 8. ja 9. rajakomppanian, ns. Metsäpirtin Osaston urakka. Seitsemän muuta rajakomppaniaa toimi lisäksi kannaksella omilla osuuksillaan Terijoen, Kivennavan ja Raudun rajakylissä. MO:n vastuulle jäi hyökkääjän viivyttäminen, mikäli sota syttyisi. (Kähönen).

Kun vähän ennen kello kahtatoista marraskuun 29. ja 30. päivän välisenä

yönä saatiin tietoa siitä, että Neuvostoliitto on katkaissut diplomaattiset suhteensa Suomeen, III armeijakunnan komentaja antoi välittömästi määräyksen huolehtia äärimmäisestä sotavalmiudesta.

Ne linnoitustyöt, jotka Metsäpirtin Osasto paikkakunnan väen avustamana oli suorittanut, olivat etupäässä esteiden asentamista sekä miinoitusten ja ansoitusten (ansamiinojen) asettamista kaikilla rajan yli ja rajalta johtavilla teillä.

Kello 06.33 laukesivat ensimmäiset ansat ja miinat Tapparin Kenttävartion alueella. Se oli merkinä siitä, että vihollinen oli ylittänyt rajan ja eteni Metsäpirttiin johtavaa tietä ja jo klo 06.55 iskivät ensimmäiset kranaatit Metsäpirtin Osaston komentopaikan maastoon kirkon lähelle. Jokseenkin samanaikaisesti venäläiset avasivat tulen myös Raudun ryhmän rintamalla ja tunkeutuivat rajan yli.

Sota oli alkanut. (Geijer).

Talvisodan ensimmäinen päivä

Marraskuun 30. päivä oli torstai, Antin päivä. Edellisinä päivinä oli satanut hiukkasen lunta, muuten ilma oli pilvinen. Pakkasta oli -3 astetta. Marraskuun viimeisen päivän aamuhämärä viipyi pitkään, vaikka viime päivinä satanut ohut lumikerros autoihin valkenemista. Metsäpirtin Osasto oli lähettänyt joka yö tiedustelu- ja taistelupartioita. Tapparin vartion kuulovartiopaikat sijaitsivat 50-100 metrin päässä rajasta ja noin 300-500 metrin etäisyydellä toisistaan.

Marraskuun 30. päivänä puolenyön jälkeen 10. divisioona ilmoitti Venäjän katkaisseen diplomaattiset suhteensa Suomen kanssa. Hälytysvalmiutta

käskettiin tehostamaan äärimmilleen. Kiväärivartiot olivat valppaina. Vartiot ilmoittivat jatkuvasti tähytystshavain-toja.

MO:n sotapäiväkirja:

03.20 Sirkiänsaari ilmoitti: Hyökkäysvaunujen kolinaa Myllynokkon suunnalta.

03.40 Tappari ilmoitti: Noin sadan metrin levyinen aukko hakattu metsään ryssän puolelle vartion kohdalle.

06.30 Tappari ilmoitti: Rajalla panssarivaunu tiellä Tapparin edessä Venäjän puolella.

06.50-07.35 Tykistökeskityksiä Metsäpirtin kirkolle, Sutelaan, Vaskelaan, Lapanaisiin, Saunaniemeen, Viisjoelle,

Tappariin, Hatakanmäelle, Joentakaan ja Sirkiänsaareen.

Sodan ensimmäisistä kranaateista kaatui Tapparissa reservisotilas Kaino Torikka valtakunnan rajan läheisyydessä. Kaatunutta ei ehditty saada pois, koska vihollisen hyökkäysvaunut ajoivat heti paikalle. Rajalla vartiossa olleet miehet suorittivat kilpajuoksun panssarien kanssa. Kaino Torikan kuolinhetkeksi määriteltiin 07.05. Iltapäivällä Tapparin osasto vetäytyi Viisjoen taakse. (Väliaho).

Metsäpirttiosaston taistelutehtävä oli viivytys Umpilampi-linjalle asti. Tässä vaiheessa tuli myös todetuksi, että jo aamulla, kohta ensimmäisistä kranaateista, oli Tapparissa kaatunut

”Oli kuin maa olisi revennyt. Löimme heti maahan ja katsoimme, minne päin olisi parasta lähteä. Joka puolelle satoi kranaatteja ja samanaikaisesti rajanpuoleisesta metsänreunasta avattiin pikakiväärituli meitä vastaan.”

sodan ensimmäisillä minuuteilla res. stm. Kaino Torikka. Tämä tapahtui aivan valtakunnan rajan lähellä eikä hänen ruumistaan voitu enää saada pois, sillä kohta Torikan kaaduttua ajoivat hyökkäysvaunut paikalle. Siellä olivat rajalla vartiossa olleet miehet joutuneet suorittamaan kilpajuoksun venäläisten panssarien kanssa. (Inkinen, 8. Rajakomppanian päällikkö).

Kaikkien lähemmäksi näitä talvisodan ensimmäisiä tapahtumia pääsee Uuno Hämäläinen kertomuksesta ”Tapparista Taipaleenjoelle”, joka ilmestyi Kansa taisteli – miehet kertovat -lehdessä vuodelta 1981.

”Marraskuun 29. päivänä n. klo 17.00 alkoi rajan takaa kuulua tavallisuudesta poikkeavia ääniä: siellä sahattiin ja hakattiin ja puu kuului kaatuvan. Sitten n. klo 18.30 alkoi kuulua moottorien käynnistysääniä, jotka vähitellen paisuivat tyynessä illassa mahtavaksi pauhuksi. Tätä rähinää kesti ehkä 15-20 minuuttia ja sen jälkeen tuli täysi hiljaisuus. Lähetin kaverini Kaino Torikan ilmoittamaan joukkueen johtajalle näistä havainnoista.

Sinä yönä ei paljon nukuttu. Lotat keittivät kahvia, syötiin ja kuunneltiin radiota. Noin kello kahden aikaan yöllä saimme radiosta tiedon, että Neuvostoliitto on katkaissut diplomaattiset suhteensa Suomen kanssa. Tällöin joukkueen johtaja lähetti kuormaston ja lotat taakse. Varovaisuussyistä käskettiin myös uudet kuulovartiopaikat vähän kauemmaksi rajasta.

Kun me 30.11. klo 04.00 jouduimme

Kaino Torikka. Kuvan takana olevassa leimassa lukee: Vuoksen Jääkäripataljoonan 2. Komppania. Valokuva: A.E. Valtonen, valokuv. Kiviniemi.

Torikan kanssa menemään vartiioon, oli meidän siis valittava uusi vartiopaikka. Täksi paikaksi valitsimme Emil Karvonen ulkorakennuksen nurkan, joka mielestämme oli kaikin puolin sopiva ja joka oli n. 600 metriä entisen vartiopaikan takana. Meidän tuurimme oli määrä päättyä 07.00. Koko tämän aamutuurin aikana oli rajan takana aivan hiirenhiljaista. Kun aamu alkoi valjeta, kysyin Torikalta kellonaikaa. Hän sanoi kellon olevan hiukan vaille 07.00 ja ihmetteli, eikö vaihtoa jo ala näkyä. Kurkistin rakennuksen nurkalta, totesin vaihdon juuri saapuvan ja lähdimme sitä vastaan. Emme ehtineet ottaa kuin muutaman askeleen, kun takaamme kuului laukaus. Käännyimme ympäri ja huomasimme rajan takaa punaisen valoraketin nousevan korkeuksiin. Raketin saavutettua lakipisteensä se alkoi. Oli kuin maa olisi revennyt. Löimme heti maahan ja katsoimme, minne päin olisi parasta lähteä. Joka puolelle satoi kranaatteja ja samanaikaisesti rajanpuoleisesta metsänreunasta avattiin pikakiväärituli meitä vastaan. Meistä Laatokan rantaan päin oli laaja pel-

toaukea, Alaniitty, ja se kiehui kuin rokkapata. Kaveri hyppäsi aidan yli metsän puolelle ja minä perässä. Metsä oli Suvelan hakaa, n. 200 metriä leveä. Päästyämme metsän läpi saapui siihen samanaikaisesti toisesta vartiopaikasta alikersantti Kirjavainen, ja koska heillä Torikan kanssa oli eri tehtävä kuin minulla, tiemme erosivat. Heillä oli ennalta määrätty viivytysasema J. Hämäläisen pellon harjulla. Heidän oikaistessa pellon yli tuli kranaatti heidän väliinsä, jolloin Torikka haavoittui kuolettavasti. Kirjavainen kantoi Torikan edellä mainitun Hämäläisen talon mälle kuolleeseen kulmaan. Hän itse joutui kohta tämän jälkeen venäläisten takaa-ajamaksi ja pelastui nipin napin kanootilla Laatokkaa myöten Taipaleeseen. Kirjavainen kaatui myöhemmin partiomatkalla”.

Rajakomppaniat taistelivat raivokkaasti Metsäpirtin kirkonkylästä, mutta joutuivat siitä luopumaan. Ennen aamua sortui kirkon torni maahan. Liekit nielivät komean Harjoitustalon, kaupahuoneet, koulut ja asuintalot. Jäljelle jäi vain savuavat rauniot. (Kähönen).

Miten legendat syntyvät?

Vanhaan perhealbumiin on liittämättä kirje. Se on osoitettu Taimi Haapsaarelle, Käkisalme, Tenkalahti. Se on päivätty 28.11.-39 rintamalla, kirjoittajana Kaino Torikka. Kirje on tullut perille vasta hänen kuolemansa jälkeen, kirjekuorta ei tosin ole olemassa.

Kirjeen mukaan vanhemmat, Katri (o.s. Hiltunen) ja Paavo Torikka, oli evakuoitu Joentaan kylästä Koselaan. Tieto Kainon kuolemasta ehti tavoittaa heidät ennen pakomatkaa Savoon, Rantasalmen Kolkontaipaleelle. Jo lokakuun 10. päivänä oli Viipurin lääninhallitus määrännyt vapaaehtoisien rajaseutujen evakuoinnin aloitettavaksi lokakuun 11. päivästä lukien. Kun mielialat rauhoituivat, väestö alkoi palalla kotipaikoilleen viranomaisten estelyistä

”Kuolettavasti haavoittunut Torikka pyysi pari käsikranaattia ja pistoolin ja jättäytyi Tappariin. Viime sanoikseen hän lupasi, että vähintään yksi tai pari kolme miestä lähtee helvettiin hänen kanssaan.”

huolimatta. Kun sota sitten sytty, ihmiset olivat suorastaan sotanäyttämöllä ja evakuointi oli suoritettava tykkien jylhistä. (Geijer).

Kaino, Raija ja Taimi Torikka vuodelta 1936.

Katri Torikka ei uskonut poikansa kuolleen, vaan joutuneen vangiksi. Kun ruumista yritettiin etsiä seuraavana päivänä, sitä ei löytynyt, näin ainakin kerrottiin. Hän odotti ainoan poikansa palaavan jokaisen vanginvaihdon yhteydessä.

Kun sitten toivo oli lopullisesti menetetty, hänellä oli tärkeää saada Kaino haudatuksi. Kaino haudattiin sankarihautaan ”kentälle jääneenä”, ensin Lappeenrantaan, sitten Metsäpirttiin ja sotien jälkeen taas Lappeenrantaan. Tästä asiasta en ole kylläkään aivan varma. Ainoan pojan hauta oli Katri-mummolle sydämen asia. Sota-arkistosta saamani tiedon mukaan hänen nimensä on Metsäpirtin luettelossa Lappeenrannan muistomerkinä.

Kun jokin asia jää selvittämättä, siitä tehdään kertomuksia. Koko lapsuuteni kuulin erilaisia versioita Kaino-enoni kuolemasta. Minulle ne olivat legendoja sankarikuolemasta. On vaikea sanoa, mikä on totta, mikä ei. Totta on ainakin se, että hän oli vaikeasti haavoittunut. Erään kertomuksen mukaan hän oli pyytännyt peittämään itsensä haviilla ja jättämään paikoilleen. Toisen kertomuksen mukaan hänelle jäi pistooli ja hän olisi vielä jaksanut ampuu itsensä. ”Hän otti pistoolin kotelostaan, vaimen laukaus ja res. stm. Kaino Torikka, 25 v, jäi rajalle muiden lähtiessä”. (Hämäläinen).

Eräässä ”Metsäpirtin Sanomat” -numerossa oli Jaanaliisa Kuopan tekemä Eero Kuopan haastattelu ”Sanoja sodasta”. Siinä hän kertoo mm. ”ensimmäinen kaatunut metsäpirttiläinen oli Kaino Torikka, joka haavoittui Tapparin vartiassa ollessaan ensimmäisistä venäläisten tykistön laukauksista. Kuolettavasti haavoittunut Torikka pyysi pari käsikranaattia ja pistoolin ja jättäytyi Tappariin. Viime sanoikseen hän lupasi, että vähintään yksi tai pari kolme miestä lähtee helvettiin hänen kanssaan”.

Kun joskus lapsena kyselin, miksei Kainon kuolemaa selvitetty perinpohjin, minulle vastattiin ”kaikki ovat kuolleet”.

Rintamalla 28.11.39

Hei vaan!

Kiitos kirjeestäsi jonka sain aivan yllätyksellä en tietänyt edes ototaa sinä kirjoitit että lähettit minulle paketin mutta en minä ole saanut mitään muuta kuin sinun kirjeesi minä kävin sunnain isän ja äitin luona koselassa. Kyllä täällä ollaan terveitä. aikaa menee hyvin. Sinä kirjoitit että juho tulee tehdalle töihin se kyllä on hyvä että pääsee töihin me ei pääseä aina-kaan vielä jouluksi-kaan pois täältä rajalta vaikka sama se on missä on kun ei kerta kotona saa olla. me tuskin päässään kotiin ikinä se jää siihen raja vyöhykkeeseen 7 km rajalta jää asumattomaksi seutuksi. sano juhille ja rajalle terveisiä terveisin näkemiin Kaino

Lähdekirjallisuutta:

Geijer B.G.: Talvisodan ihme. 1955.

Hämäläinen Uuno: Tapparista Taipaleenjoelle. Kansa taisteli – miehet kertovat 1981:11.

Hämäläinen Viljo: Lapsuuden kylät. 2002.

Inkinen Reino: Tapahtui 1939 Metsäpirtissä. Metsäpirtti meille rakas III:1.

Keränen Seppo & Häikiö Martti: Kun sota syttyi 30.11.1939. 1979.

Krohn Aarni: 30.11.1939. Talvisodan ensimmäiset tunnukset. 1979.

Kähönen Urho: Voittamattomat pataljoonat. Taipaleen talvisota. 1982.

Laurila Eero: Talvisota. Taipale-Kirvesmäki. 1998.

Muilu Martti Juhani: Taipale-Metsäpirtti-Tappari. 1988.

Sistola Kalle: Taipaleen tarinoita. 1953.

Sistola Kalle: Tapahtui Taipaleessa. 1956.

Susitaival Paavo: Karjalainen pataljoona Taipaleessa. 1963.

Väliaho Olavi: Laatokan puolustajat. 1995.

Väliaho Olavi: Laatokan linnakkeet Taipaleen taisteluissa. 1989.

Sota runojen aiheena

Karjalan kannaksella virtaava Taipaleenjoki on tarjonnut vastapuolilla taistelleille runoilijoille Yrjö Jylhälle sekä Jevgeni Dolmatovskille sotaa symbolisoivan aiheen. Runoja ”Laulu joesta” ja ”Taipaleenjoki” on mielenkiintoista vertailla, koska molemmissa käsitellään sodan vaikutusta ihmiseen.

Jylhä ja Dolmatovski ovat kuvanneet sekä omia että kansansa kokemuksia sodassa, he ovat lähestyneet vaikeaa aihetta tietystä näkökulmasta, joen luonnehtimisesta, joka merkitsee toisiaan vastaan taisteleville eri asioita.

Yrjö Jylhä LAULU JOESTA

*Taipaleenjoki, Tuonelanjoki -
niin äiti lauloi ja lapset pirtissä hoki,
kun suvi saapui ja suvi hiipui,
mut isä vain yhä viipyi.*

*Sen kerran väyläkseen yön yhden mennen
Suvanto uursi, länteen juossut ennen;
se purkaa Vuoksen vedet Laatokkaan,
sen lähteet sydämess’ on synnyinmaan,
sen rannat ahtaat on mut laulurikkaat.
sen laulut muinaiset ja mainehikkaat.
Se tuntee kansan, tuntee surut sen
ja ilot laulannasta laineitten;
se vuoroin kirkas on ja vuoroin musta
noin vaihtuin ihmiselon vaihtelusta,
ihastuin kukkaan, jonka laineet loi,
vihastuin pilveen, jonka rakeet toi.
Niin hellästi se kevättouot kastaa,
mut uhmall’ uhkaan vieraitten se vastaa.*

*Taipaleenjoki, Tuonelanjoki -
se kesti kanssamme, monet vaiheemme koki,
niin tyynnä vyöryi, mut kiihtyi, kiehui,
kun viha rannoilla riehui.*

*Viel’ äsken rauhassaan niin päilypinta,
nyt raivossaan täys vimmaa valtavinta
se pärski vaahtoa ja tulta sylki
kuin lohikäärme musta, suomukylki,
viholliselle paisui poikkitieksi,
löi laumat hyökkääjain ja vettä pieksi.
Niin vastaan tulvien se tulvat esti,
taas väijymään jäi salamyhkäisesti:
sen laski laineilleen, ken tulla mieli,
mut ratsut miehineen ja venheet nieli -
ei päässyt takaisin, ken yli soui.*

Yrjö Jylhä on sota-aiheisessa Kiirastuli-kokoelmassaan ilmestyneessä ”Laulu joesta” -runossa asettunut ulkopuolisen tarkkailijan asemaan. Hän kertoo perheestä, joka odottaa isää takaisin kotiin, sekä kansan ja joen suhteesta. Taipaleenjoki on arvokas sen rannoilla asuville, joki merkitsee perinnettä, jopa läheistä ystävää. Sota muuttaa ihmisiä, samoin heidän elämänsä eläytynyttä jokea, joka lupaa uhmata vieraiden uhkaa. Runoilija elollistaa virran kuvatessaan sen taistelua vihollista vastaan.

Jylhän runosta kuvastuu voimakas isänmaallisuus, me-henki, runoilija laskeutuu myös itse mukaan joen ja kansan vuorovaikutussuhteeseen. Sodasta puhutaan

*Viel’ alkulähteiltään se avun nouti
kun talven vangiksi jo itse häätyi,
sen suonet jähmettyi, sen rinta jäättyi.
Ja vartijoilleen voimansa nyt antain
se seurasi kamppailua vastarantain,
niin hirmuista, sit’ ettei ihmissuulla
voi kertoa, ei siedä korva kuulla.
Kevättä varroten se luotti heihin,
viel’ yltäkseen pauhuun, syövereihin.
Ja miehet kestivät, se joihin luotti,
mut kevät tullessaan vain tuskaa tuotti:
vain rannat raiskatut ja oudot sille
avartuneiks se näki ympärille.
Niin toisin kaikki, kuin se toivoi, tahtoi -
vain Vuoksi ruumiitaan sen syliin ahtoi;
vihollisvinaat Laatokkaan se pyyhki
ja poikiaan kun löysi, pitkään nyyhki
hivellen heidän hiuksiansa hiljaa,
kuin lasta tuudittain, kuin vesililjaa.*

*Taipaleenjoki, Tuonelanjoki -
Elämänvirraks se viel’ on muuttuva toki;
kun tuska tyyntyy ja kipu haihtuu.
sen suru voimaksi vaihtuu.*

*Unohtain paljon, paljon ymmärtäin
se kääntyy lähteilleen, käy kotiinpäin
ja nostain vainajamme laineilleen
ne saattaa synnyinmaansa sydämeen,
ne siunaa sinne, kääntyy jälleen pois -
ah, ken sen kyynelettä nähdä vois?
Niin surumilinen sen laulu on,
mut toivo, luottamus niin rajaton.*

-Kiirastuli-

runossa epäsuorasti. Yrjö Jylhä käyttää sanoja vihollinen ja hyökkääjä, hän kuvaa taistelun joen taisteluna ja sen luonteen muuttumisena. Joki kamppailee suurta tuntematonta vihollista vastaan omien mahdollisuuksiensa rajoissa: se pärskii, sylkee ja juoksee viimeiseen saakka, kunnes talven saapuminen katkaisee kamppailun. Talvi merkitsee myös ihmiselle taistelemisen vaikeutumista, mutta kevään odotus antaa vielä toivoa. Jään sulaessa on taistelu jo loppunut, joen tehtävä on tuodittaa isänmaan taistelijat, siunata heidät ja lopulta muuttua Tuonelanjoesta Elämänvirraksi. Jylhän laulu on alakuloinen, mutta samalla myös toiveikas.

”Taipaleenjoki” -runossaan Jevgeni Dolmatovski aloittaa kertomuksen minä-

Jevgeni Dolmatovski: TAIPALEENJOKI

*Olen nähnyt ma jokia paljon
ja kaikkia muista ma en.
Mutta yksi on - Taipaleenjoki,
vain purosien levyinen.*

*Oli vaikeamp’ yli sen mennä,
kuin ylittää elämä.
Kun ponttoonit vietiin sinne,
alkoi ammunta hirveä.*

*Mutta miehet verkallensa
yhä eteenpäin vaeltaa,
eivät muista he Volgaansa, enkä
minä muista nyt Moskovaa;
yksi ainoa ajatus meitä
- ”Elän vielä!” - kannustaa.
On idässä jokia paljon,
mutta raskaimmin aaltooa
vuo ikuisen Taipaleenjoen,
joka purosta muistuttaa.*

Suom. V. Kiparsky
- Venäjän Runotar -

Miksi Taipaleenjoki kiinnostaa?

Miksi olen kiinnostunut Taipaleenjoesta ja mitä yhteistä sillä voisi olla elämäni kanssa?

Sitä en tiennyt helmikuussa 1980 ylioppilaskirjoitusten äidinkielen kokeessa, jossa jännittyneenä valitsin sopivaa aineen aihetta. Päädyin vertailemaan kahta sota-aiheista runoa: Yrjö Jylhän Laulu joesta sekä Jevgeni Dolmatovskin Taipaleenjoki, vaikka minulla ei ollut käsitystä siitä, missä runojen aiheena ollut joki mahtoi sijaita. Jossakin Karjalan kannaksella varmaankin, ajattelin. Onnistuin saamaan hyvän arvosanan aineesta ja asia häipyi mielestäni pitkäksi aikaa.

Noin kymmenen vuoden kuluttua näin Pekka Parikan ohjaaman elokuvan Talvisota. Hämmästyin, kun ymmärsin, että elokuvan näyttämönä oli sama paikka, Taipaleenjoki, jossa runotkin olivat syntyneet. Talvisota-elokuva teki minuun suuren vaikutuksen. Tutustuin myös Yrjö Jylhän taistelukokemuksistaan kirjoittamaan runoteokseen Kiirastuli.

Samoihin aikoihin luin Kauhavalta kotoisin olevan appeni Pauli Antilan hankkimaa kirjaa ”Kauhavalaiset sodissa 1918-1945” sekä Antti Tuurin Talvisota-teosta. Talvisota-elokuva perustui tositahtumiin, joita kuvailtiin kummassakin kirjassa. Kauhavalaiset sodissa- kirjasta kävi lisäksi ilmi, että appeni setä Ukko Antila oli taistellut Talvisodassa Taipaleenjoella ja että Ukon nuorempi sisar Vellamo Antila oli ollut lääkintälottana JR 23:ssa.

Yrjö Jylhän runoista sekä Talvisota-elokuvasta tutuksi tulleet Taipaleenjoen paikannimet Kirvesmäki sekä Koukunniemi tulivat yllättäen minulle erittäin läheisiksi, kun sain tutustua sukututkimuksen aineistoon, jonka pohjalta oli laadittu matriarkaalinen sukupuu isänäitini Hellin Rytyn (o.s. Naskali) 80-vuotissyntymäpäivälahjaksi 18.4.1991. Sukututkimus osoitti, että Hellin Rytyn isä Heikki Naskali oli syntynyt 28.8.1860 Kirvesmäessä. Hellinin äidin, Liisa os. Ollikaisen (s. 22.6.1871) äiti oli nimeltään ”Varpu” Wallborg os. Loponen (s. 23.8.1834). Mielenkiintoinen yksityiskohta löytyy Sakkolan historia-teoksesta sivuilla 326-327 olevassa ”Suentappolaulussa”, jossa mainittu ”kirvesmäkköine” Lopose Heiki on Varpun isän sukua. (Mutta mitä?)

Sukututkimuksen aineistosta kävi ilmi, että isäni Aarre Rytyn isänpuoleinen suku on myös kotoisin Taipaleenjoen seudulta. Isoisäni Kaino Rytyn isän Juho Rytyn isä Yrjö Antinpoika Rytty oli syntynyt 12.2.1830 Metsäpirtin Raajun kylässä, joka sijaitsee Taipaleenjoen etelä-lounaisella vastarannalla.

Lisäksi Yrjö Antinpoika Rytyn vaimo Katariina Pekantytär Lähti (Läätti) oli syntynyt 28.1.1838 Metsäpirtin Koukunniemen kylässä.

Sukututkimuksen jatkaminen Rytyn suvusta kiinnostaa minua kovasti, mutta tällä hetkellä aikani ei riitä sen tekemiseen. Sortavalan pohjoispuolella sijaitsevan Rytty-nimisen kylän yhteys sukuuni olisi myös selvittämisen arvoista. Rytty-kylään liittyy myöskin mielenkiintoisia yksityiskohtia. Kauhavalaiset sodissa- kirja nimittäin kertoo, että mieheni Hannu Antilan äidin isä Kustaa Järvi taisteli jatkosodassa Rytyn kylässä. Lisäksi yksi mielikirjailijoistani, Eeva Kilpi, kertoo muistelmissaan asuneensa lapsuudessaan tässä kylässä.

Toivoisin pääseväni jossakin vaiheessa käymään Taipaleenjoella, jonka lähistöltä isäni sukujuuret ovat lähtöisin. Olisi antoisaa nähdä nuo maisemat, joista ylioppilasaineeni runot kertoivat ja joissa monet, kauhavalaisetkin sotilaat taistelivat ankarissa oloissa.

Otan mielelläni vastaan lisätietoja, jos joku tunnistaa kirjoituksessani mainittuja henkilöitä ja osaa kertoa heistä enemmän.

Mirja Antila

puh. 040 849 3700

os. Kitarakuja 1, 01390 Vantaa

mirja.antila@kolumbus.fi

Kotiin paluu Sakkolan Haitermaahan marraskuussa 1941

Vuoden 1941 syksyn tapahtumia ja tietoja takaisin vallatulta kotialueelta seurattiin mielenkiinnolla. Onko koti säilynyt? Koska sinne voi palata?

Jos evakkoon lähtö oli pikalähtö, niin yllättävän nopeasti tapahtui myös paluun valmistelu. Kotiin palaavassa perheessämme oli äiti Tyne, isän äiti 80-vuotias Maria-mummo, 6-vuotias sisareni Helka ja minä 12-vuotias. Isä Antti Kuisma, Juhanlois Antti, ei enää ollut joukossamme. Hän oli vakavasti sairastuttuaan kuollut evakkotaipaleen ensimmäisessä kohteessa Keski-Pohjanmaalla.

Marraskuussa 1941 lähti Messukylän asemalta kaksi tavaravaunullista matkaan. Toisessa vaunussa me kotieläinten kanssa, viisi lehmää ja hevonen, toisessa eläinten ruokavarat talven varalle ja muu tarvittava välineistö.

Pääteasema oli Valkjärvi. Loppumatka taittui kuorma-autolla, niin meillä kuin eläimilläkin Haitermaan Kankaanlaitaan. Viimeisen matkaosuuden ”kujaset” lehmät kävelivät. Lunta oli paljon ja pakkastakin. Vanhista lehmistä, Lilla-niminen, otti johtoaseman ja oikaisi pellon halki, muut seurasivat. Ne olivat syksyllä 1939 käyttäneet sitä reittiä mennessään juomaan läheiselle purolle. Kotiinpaluun ilon tunsivat lehmätkin.

Kotimme oli säilynyt sodan melskeistä melko vähäisin vaurioin. Tullessamme kotiin siellä asui armeijan huoltokorjausyksikkö. Hämmästykseni oli molemminpuolinen. Tieto paluustamme ei ollut tavoittanut heitä. Muutaman päivän kuluttua heille löytyi majoituspaikka.

Päivittäiset käytännön työt vaativat äidiltä melkoista järjestelyä. Meistä ei ollut paljon apua. Kaivoa ei voinut käyttää. Vesi piti sulattaa eläimille lumesta. Juomavesi haettiin puhdistetusta kylän

”Vanhista lehmistä, Lilla-niminen, otti johtoaseman ja oikaisi pellon halki, muut seurasivat.

Ne olivat syksyllä 1939 käyttäneet sitä reittiä mennessään juomaan läheiselle purolle. Kotiinpaluun ilon tunsivat lehmätkin.”

kaivosta kolkalla ja hevosella.

Tähän lumen sulattamiseen liittyen koimme eräänä iltana pelkoa ja jännitystäkin, kun kuulimme ikkunan takana puhetta ja liikehdintää. Pimennysverhon raosta näimme hahmoja – desantteja, ajattelimme... Selvisi, että olimme lumenkeräystyössä vahingoittaneet lumen alla olevia viestintäjohtoja, joita sotilaat olivat korjaamassa.

Sodan äänet kuuluivat päiviin, ajoittain voimakkeinakin. Muistan, että pieni pelkokin hiipi silloin mieleen. Lähimpään naapuriin oli matkaa, koska asukkaita talvella oli vielä vähän. Ei ollut juuri vierailupaikkoja.

Oli myös hiljainen joulukuu. Joulukuusi oli kuitenkin. Sotilaiden tuoma suuri tykin hylsy toimi kuusen jalkana, koristeena heidän sorvauksissa syntyneitä metallilankaa.

Koulua ei ollut. Tosin ei liene ollut monta lastakaan. Haitermaan koululla oli kunnan virastoja. Koululla toimi myös postipalvelu.

Postin haku kuului minun tehtäviini. Eräältä matkalta palatessani huomasin takanani tulevan mieshenkilön, joka näytti vieraalta. Ajattelin, että jos

minulta jotain kysytään, niin en kerro mitään. Mieleeni oli jäänyt sota-ajan varoittava kuva, jossa suu oli lukittu. Tervehdittyämme sain kuulla, että kyseessä oli seurakunnan juuri ennen talvisotaan virkaan valittu kirkkoherra Joonas Laurila. Rovasti Laurila hoiti itse myös seurakunnan postin hakua kirkonkylältä saakka ainakin jonkin aikaa.

Niissä merkeissä kuljimmekin usein yhtä matkaa. Samana talvena naapurissa oli hartaustilaisuus, jolloin rovasti Laurila totesi, ettei hän tunne seurakuntalaisistaan muita kuin postinhakukaverin.

Kotiinpaluun jälkeiset talvikuukaudet kuluivat ja kevät toi lisää koteihinsa palaavia. Monilla perheillä ei ollut kotia jäljellä, mutta sijaa löytyi. Kotonammekin asui useita perheitä samanaikaisesti. Uusien kotien rakentaminen alkoi, samoin keväiset kylvyöt luottaen ja uskoen tulevaisuuteen.

Kotona oloa kesti kaksi ja puoli vuotta. En muista kuulleen, että kotiin paluuta ja siellä oloa olisi koskaan kyseenalaistettu. Sodan varjossakin se aika jäi hyvänä muistona lähtemättömästi mieleen.

Aino Kuisma

”Oli myös hiljainen joulukuu. Joulukuusi oli kuitenkin. Sotilaiden tuoma suuri tykin hylsy toimi kuusen jalkana, koristeena heidän sorvauksissa syntyneitä metallilankaa.”

Ehtookellot kutsuvat Juhon muistokonserttiin

Ehtookellojen kutsu tarkoittaa pyhän alkamista. Lauantaina 13.11. kello 18 – ehtookellojen aikaan – juhlistetaan myös Juho Koirasen ikuista pyhää. Muistokonsertin järjestävät Lempäälän Pyhän Birgitan kirkossa Sakkola-Säätiö ja Lempäälän seurakunta.

Juhon hautakivessä lukee Pelimanni. Mikään muu sana ei kuvaaisi paremmin hänen syvintä olemustaan. Vaikka hänet tunnettiinkin hyvistä arvoistaan ja kanssaihmiesten kunnioittamisesta, oli musiikki – niin kirkollinen kuin muunkinlainen – hänelle kappale elämän suola. Kuvaava on isovelji Topi Koirasen kertoma veljestään: ”Juho teki nimenomaan pelimannimusiikkia, musiikkia kaikkien käyttöön.”

Konsertissa esiintyy niitä kuoroja ja pelimanniryhmiä, joissa hän lauloi tai soitti tai joiden kanssa hän teki yhteistyötä: Pyhän Birgitan laulajat, Serenadikuoro, Lempäälän mieskuoro, Koirasen perheyhtye, Lempäälä-opiston

Juho Koiranen suunnitteli Sakkolan isännänviirin pöytälippua myötäillen.

pelimannit ja pirkkalalainen Nuolipelimannit. Paikalliset musiikkivaikuttajat Debra Tapio-Gomez ja Outi Sané olivat myös Juhon hyviä ystäviä, jotka tuovat

konserttiin oman panoksensa.

Konsertissa esitetään useita Juho Koirasen omia sävellyksiä, joista monet ovat ennen esittämättömiä. Esimerkiksi Harras marssi, duuriin kirjoitettu melodia, jolla Juho halusi osoittaa, että hartautta voi harjoittaa myös iloiten. Martti Syrjäniemi on tehnyt sovituksen viululle ja uruille.

Viulua soittaa Juhon soittoystävä Aliina Järvelä, entinen Näppäripelimanni, ja urkurina on myös hänen musiikkiläheisensä Kaisa Naukkarinen.

Juhon kunnioitus karjalaisuutta ja karjalaisia juuriaan kohtaan oli vanhempienkin silmissä aivan ainutlaatuista. Isän vanhempien kotiseudulla Sakkolassa Juho kävi mm. antoisalla opintomatalla ja toimi monella tavalla Sakkola-Museon hyväksi. Monet metsäpirttiläiset muistanevat kaipuunkyyneleensä kuunneltuaan Juhon kirkassäänisesti laulamaa Laps olen köyhän, kauniin Karjalan.

Siru Koiranen

Pari viikkoa ennen Juhon siirtymistä ajasta ikuisuuteen kesäkuussa Koirasen perheyhtye esiintyi Sakkolan Haparaisten Nuorisoseuran 100-vuotisjuhlilla Lempäälässä. Vasemmalta Juho, Siru, Topi ja Antti Koiranen.

Petäjäarvi- kirjasta joulu- lukemista!

Petäjäarvi-kirja on lähtemässä kirjapainoon ja odottelimme kirjaa markkinoille joulukuulla. Valmistumassa on yli 400-sivuinen kirja, joka kertoo Petäjäjärven kylän historiasta ja elämänmenosta aina siihen asti, kun kylä oli lopullisesti talvi- ja jatkosodan vuosien jälkeen jätettävä.

Kirja käy läpi kylän talot ja tavat, perheet ja persoonat, suvut ja suusta suuhun kulkeneet tarinat, sotajutut, evakkoreissut – ja sen, miltä Petäjäjärvi näyttää tänään. Mukana on karttoja ja runsaasti valokuvia!

Kiitämme lämpimästi kaikkia kirjaan aineistoa lähettäneitä ja kirjan valmistumista edesauttaneita!

Palautamme valokuvat yms. aineistot teille tämän vuoden kuluessa.

Kirjan julkistamistilaisuus pidetään joulukuulla - tarkemmasta päivämäärästä antavat tiedotja marraskuun puolenvälin jälkeen mm. kirjatyöryhmän jäsenet, yhteystiedot alla.

TEE ENNAKKOTILAUS

Petäjäarvi-kirjan hinta on noin 30 euroa kappaleelta. Kirjan ennakkovarauksia voi tehdä Marjo Ristilä-Toikalle p. 040- 730 2622 tai sähköpostilla marjo.ristila-toikka@luukku.com sekä muille kirjaa valmistelleen työryhmän jäsenille:

Teuvo Kuparinen p. 09-801 5617 tai 0400 612 347

Yrjö Raaska p. 03- 3739 541

Ritva Koski p. 03- 3739 728

Sukukertomus Käppi vie omien seurassa aikojen taa

Alle kouluikäisenä matkustin Savosta mummon luo Imatralle. Muistan himmeät, keltaiset valot ihmisten ikkunoista, pomminreiän mummon asuman talon seinässä ja kaukaisena kuuluvan, rätisevän, kaipuuta herättävän laulun radiosta. Naapurimaan asemat häiritsivät lähetystä puhumalla päälle kieltä, jota ihmiset eivät halunneet kuulla. Kuuntelin aikuisten tarinoita lattialle sijatusta vuoteessani, ja nimi toisensa jälkeen kulkeutui korviini ja muistoihini, joskus surun sävyttämänä. Kun muut lapset nukkuivat, sain nousta katsomaan mummon ikkunasta kaukaista valonkajastusta, ja minulle kerrottiin, että se oli Enson valot, jotka näkyivät Neuvostoliiton puolelta. Pelotti turvallisesti. Tiesin sodasta, jonka rauhansopimusta kenraali Zdanov oli tullut Suomeen kirjoittamaan sinä päivänä kun synnyin, hänen turvatoimiensa sekoitettua junaliikenteen olin ollut vähällä syntyä Riihimäen asemalla.

Yli puoli vuosisataa on noista päivistä, mutta ne tulevat usein mieleeni, kun luen **Pekka Käpin** uusinta kirjaa, **Sukukertomus Käppiä**. Mummolan muistojen ihmiset heräävät eloon ja saavat luonteen ja omaiset sekä kytkökset minuun ja edellisiin sukupolviin. Esi-isääni ja sukuaan arvostaen ja rakastaen Pekka maalaa eteeni maiseman toisensa jälkeen. Suurten linjojen ja historian tapahtumien lisäksi kirjassa kuvataan myös yksittäisiä arkipäivän tapahtumia ja siinä on keskusteluja ja kertomuksia karjalan murteella. Runot myös kuuluvat kirjaan luontevasti. Runsat kuvamateriaali, kartat ja sukupuut elävöittävät hyvin jäsenneiltyä sisältöä.

Pekka on äitini serkku, hänen äitinsä Maria oli mummoni Lyylin sisar. Vaikka kirja kertoo pääasiassa Käpin suvusta, se kertoo kuitenkin myös heimostani ja sen kokemuksista satojen vuosien aikana. Vasta nyt olen hahmottanut paremmin mummon sukua, ja ymmärrän

paremmin asioita, joita kukaan ei oikein ole osannut selittää. Tai joita en ole ymmärtänyt edes kysyä.

Pari vuotta sitten Pekka kirjoitti kaikille tietämilleen serkuille ja toivoi tietoja ja valokuvia suvun vaiheista. Hän saikin paljon materiaalia, jopa Petroskoista asti. Hän teki ansiokkaan sukututkimuksen ja sai valmiiksi laajan ja rönstyilevän sukutaulun, jonka sitten jäsenteli kirjaan moneen osaan lukijain iloksi. Hän kirjasi muistoja, tunnisti ja valikoi valokuvia, tutki kirkonkirjoja ja seuloi aineistoa vuosien ajan, ja siitä suururakasta kiteytyi kaunein sukukronikka, jonka olen ikänäni nähnyt.

Sukukertomus Käppiä ei voi hotkaista yhdessä illassa, vaikka mieli tekisikin ja yöunetkin menevät. Se on kertomus-arvonsa lisäksi myös antoisa historiankirja ja tietoteos sukumme asuttaman Karjalan osan asioista.

Olen ylpeä siitä, että juuri meidän suvussamme on nyt tällainen arvotos. Se yhdistää sodan hajalle lyömän karjalaisen suvun jäsenet vuosisatojen saatossa eläneiden esi-isiemme tärkeiksi perinnön jatkajiksi.

Kiittäen

Paula Malin

KÄPPIEN
SUKUKERTOMUSTA
"Viisisataa vuotta Vuoksen
varsilla, kauan Kiviniemessä"
voi tilata hintaan 30 euroa
ja postikulut osoitteesta:
Pekka Käppi,
Kippo 1 40520 Jyväskylä,
sähköposti:
pekka.kappi@pp.inet.fi
puh. 014-642666
ja 0400-246433.

Suvannon seutu esillä Kuulutko sukuuni -tapahtumassa

Suvannon seudun sukututkimuspiiri osallistui 16. ja 17.10.2004 Tikkurilassa Kuulutko sukuuni -tapahtumaan, jonka järjesti Vantaan seudun sukututkimusseura jo seitsemännen kerran. Sukututkimuspiirimme oli mukana toista kertaa.

Tapahtuman avasi Isä Mitro ja hän kävi myös siunaamassa mitrarovasti Sergei Ogulovista kootun valokuvanäyttelyn. Tikkurilan lukiossa oli näytteilleasettajia kaikkiaan 60, joista näin karjalaisena mainittakoon Karjalan liitto, Karjalaisten sukuyhteisöjen liitto, Karjala-tietokantasäätiö, Ortodoksisukujen tutkijapiiri ja oma osastomme, joka saavutti ansaittua kiinnostusta. Sunnuntaina Metsäpirtti Seuran puheenjohtaja, DI Kalevi Hyytiä luennoi ansiokkaasti aiheesta Kotisivut sukututkimuksessa.

FM Terhi Torkin luento aiheesta Karjalainen suku tänään oli kuuntelemassa ääriään myöten täysi luentosalin. Luentoja oli tapahtumassa kahden päivän aikana kuusi. Karjalaisten sukuyhteisöjen liitto piti lauantaina vuosikokouksensa tapahtuman yhteydessä.

Omalla osastollamme oli esillä sukutauluja 11 tutkijalta, Käkisalmen eteläisen läänin kartta vuodelta 1651, Luovutetun alueen kartta, sukukirjoja ja -tutkimuksia sekä runsaasti kirjallisuutta. Tutkijapiirimme jäsenet olivat kiitettävästi mukana näyttelyssä. Paikalla oli aina useita henkilöitä vastailemassa yleisön kysymyksiin. Tyylikäs isännänviirein ja pöytästandaarein somistettu ulkoasumme sai kiitosta muiltakin kuin karjalaisilta.

Eeva Malkamäki

Isä Mitro avasi sukututkijoiden tapahtuman.

Suvannon seudun sukututkimuspiirin osasto Tikkurilan lukiossa.

Seuraavan kerran
Suvannon seudun sukututkimuspiiri
kokoontuu lauantaina 27.11.2004 klo 14.00
Helsingissä Karjalatalon Galleria-salissa.
Tervetuloa mukaan kaikki alueen suvuista
ja historiasta kiinnostuneet!

Hietasen Vilppo - persoonallinen kylänmies Sakkolasta

Asuimme Sakkolan Kiviniemessä Tikanmäellä, josta muistikuvani ovat 1920- ja 1930-lukujen vaiheilta. Vanhempani olivat Ida ja Matti Ahonen. Naapurina Laulajaisen emäntä ja isäntä sattuiivat olemaan etunimeltään samat kuin vanhempani. Heillä oli ainoa poika, Lauri, leikkiverini.

Yhteisen leikkimökin omistajina meille tuli joskus kinna ja pahaa erimielisyyttä. Äitimme sanoivat, että jos riitelette, tulee Hietasen Vilppo ja panee teijät pussiin sekä viepi koko lapset "Konovitsaan".

Kun Vilppo tuli meille säkki selässä, olimme pelästyksestä ihan hiljaa. Kuvittelimme "Konovitsassa" olevan paljon vitsoja, joilla lapsia piiskataan. Emme joutuneet kuitenkaan säkkiin pantaviksi, kun lupasimme olla kiltisti. Vilppo ilmestyi pihaamme keppeä kädessä ja pitkä harmaa parta sajasta

keltaiseksi värjäytyneenä. Hänellä oli tavalliset miesten housut ja takkeja ainakin kolme kappaletta, joista pisin takki alimmaisena ja lyhyt päällimmäisenä narulla köytettynä. Lierihattu kuului asusteisiin ja sen kokeita hän antoi mielellään meidän tutkia. Ne oli asetettu hatun otsapuolelle pystysuoraan riviin ja ainakin joku oli sotilashatusta ja toinen asepuvun harmaa nappi. Niitä oli useampia.

Haudutettua sajua pantiin heti hellalle tulemaan, koska Vilppo joi sitä joka talossa käydessään. Ei annettu Vilpon avata omaa eväspussiaan, vaan talosta tarjottiin voileipää ja vehnää. Meille hän pyysi jäädä yöksi saunatupaan, joka oli usein lämmin isän työskennellessä siellä iltasella höyläpenkin avulla puutöitä tehden.

Lepäämistä varten oli saunatuva leveä makuulavitsa ja jotain pehmi-

kettä. Vilppo yöpyi saunatuvaan ja isä kävi katsomassa, jos nukkuja olisi tarvinnut jotain. Palattuaan tupaan isä kertoi, että Vilpon asiat ovat hyvin eikä puutu mitään. Hän oli polvillaan vuoteen vieressä ja luki iltarukousta. Isä ei häirinnyt enempää hänen hiljentymistään.

Sakkolan kunnalliskodissa kävin kerran vanhempieni kanssa Vilppoa tervehtimässä. Hänet oli saatu sinne hoitoon, mutta kertoi siirtäneensä patjan iltasella hetekalta lattialle, koska ei voinut nukkua kuin järven laineilla. Olihan hän oppinut nukkumaan kovalla alustalla. Vapautta hän jotenkin kaipasi, vaikka oli muuten hoitoon tyytyväinen.

Muuta en hänen kohtalostaan tiedä.

Maila Haajanen
Hartola

Kutomakurssilaisia Haparaista

Sakkolan Haparaisten kylän naisia kuvattuna Patjan talon seinustalla. He olivat kutomakurssilla vuonna 1930. Kuva Viljo Pitkäsén kokoelmista.

Australian kesässä Sakkolan kokkojuhlat mielessä

"Ajatuksissani on ollut viimeinen viettämäni juhannus kokkoineen Sakkolassa Lupranjärvensaarella, jossa sijaitsi kolmen pitäjän rajakivi. Luulen että vanhemmat seuduilla asuneet muistavat sen, että kyseessä on Sakkolan, Pyhäjärven ja Räisälän rajapyykki."

Nyt vihdoinkin on meille tullut kevät, pihakoivuamme ovat silmut auenneet ja lehdet ovat puhjenneet. Olemme menossa kohti kesää täällä maapallon toisella puolella Australiassa.

Nyt tuli mieleeni kirjoittaa hieman sinne päin maailmaa! Ajatuksissani on ollut viimeinen viettämäni juhannus kokkoineen Sakkolassa Lupranjärvensaarella, jossa sijaitsi kolmen pitäjän rajakivi. Muistan, kuinka siinä saarella oli mukava mennä nopeasti pitäjältä toiseen. Luulen että vanhemmat seuduilla asuneet muistavat sen, että kyseessä on Sakkolan, Pyhäjärven ja Räisälän rajapyykki. Muistan vielä erittäin hyvin tämän mainitsemani juhannusillan, kun kokko roihusi lämpimästi antaen lämpöään kesäyöhön. Nuoriso tanssi siinä kokon ympärillä. Muistan sen hyvin, tanssijoita oli näistä kolmesta pitäjästä. Nuoret tanssivat viulun ja haitarin tahdissa. Se miksi kirjoitan tästä asiasta on se, että olisiko vielä ketään elossa olevia, jotka olivat näillä kokkotulilla taannoin tanssimassa? Jos on, olisi mukava kuulla heistä.

Raukat vain menköhöt merten taa!

Näin muistaakseni Ilmari Kianto runoili. Kuitenkin totuus tässä asiassa on aivan toisenlainen, sillä kun joku lähtee täysin kielitaidottomana siirtolaiseksi, vaatii se hieman rohkeutta. Minä olin aikoinani uskalikko lähtiessäni perheineni tuntemattomaan maahan, jossa minulla ei ollut ketään tuttua. Kun joku myöhemmin kysäisi, oliko sinulla omaisia, kun saavuit Australiaan, niin vastasin, että kyllä oli. Nämä omaiset olivat Australian siirtolaisviranomaiset! Kuitenkin kun olimme nuoria, oli asia hieman toisenlainen, mitä vanhempi ihminen ajattelee.

Yksi Suomesta lähtömme syy oli äkkiä tullut työttömyys. Kun yllättäen havahduin siihen totuuteen, ettei edes varmana pitämäni työkään ollut varmaa, vaan yht'äkkiä joutui suuri joukko työläisiä ilman töitä. Koska en ollut varautunut tällaiseen, oli minun löydettävä töitä mistäpäin hyvänsä. Ja löysin minä töitä rakennuksilta, mutta nekin olivat kausiluontoisia. Silloin minä päätin vakavasti muuttaa maata.

Anoimme siirtolaisiksi Australiaan ja meidät hyväksyttiin. Näin alkoi matkamme kohti tuntematonta määräänpäätä. Olin kuitenkin koettanut etsiä mahdollisimman paljon kirjallisuutta Australiasta, mutta silloin ei Tampereen kirjastosta löytynyt mitään kunnon selostuksia tästä vieraasta maasta. Kuitenkin mieleeni jäi eräs maininta, erään saksalaisen kirjoittama, jossa hän kertoi humoristiseen tapaan

Australiasta näin: Australia on maa, jossa linnut eivät laula, puut eivät jätä varjoa eikä naisilla ole sielua!

Kuitenkin nämä sanonnat olivat osittain totta. Ainakin puiden kohdalla, ja lintujenkin. Kuitenkaan en tuntenut siihen aikaan Australian naisia, joten

"Australiasta näin: Australia on maa, jossa linnut eivät laula, puut eivät jätä varjoa eikä naisilla ole sielua!"

luulin ettei heillä ole sielua, mutta siinäkin oli virhe. Näet puut täällä keskiauringon aikana roikuttavat lehtensä, niin ettei auringon kuuma polte kärventäisi lehtiä.

Linnutkin virittävät konserttinsa heti aamun valjettua, mutta keskipäivällä ne ovat hiljaa, silloin kun kesä on kuumimmillaan. Kuitenkin voimme kuulla koko päivän laulua kolmena vuoden aikana.

Matkalle lähdimme laivalla. Laivan nimi oli Ms Skaubrin, joka oli tasapohjainen entinen Norjan armeijan miehistön kuljetukseen käyttämiä laivoja. Matkustajat olivat etupäässä Itä-Eroopan pakolaisia, jotka matkustivat ilmaiseksi. Me matkamme maksaneet saimme saman kohtelun.

Neljän viikon matkan jälkeen pääsimme vilkaisemaan Australian ensimmäistä satamakaupunkia Fremantlea. Huomasimme tämän pikkukaupungin siistiksi paikaksi. Sieltä purjehdimme Melbourneen, josta meidät vietiin Bonnekillan siirtolaisleiriin, jossa meille etsittiin työpaikat. Näin alkoi elämäme Etelänristin alla. Täällä oli kevät, me lähdimme syksystä. Vuosi oli 1957. Näin aloitimme uuden elämän uudessa kotimaassa, jossa oli paljon oppimista kielen suhteen, mutta viimein tarttui kielikin päähän.

Suvannon Seudun lukijoita
tervehtien

Antti Silvasti

Vuokselan kirkko vihittiin 75 vuotta sitten

Vuokselan väki viettäne 12. joulukuuta muistelmissaan hetken pitäjän ensimmäisen ja ainakin toistaiseksi ainoaksi jääneen kauniin kirkon muistoksi. Tuona päivänä näet on kulunut 75 vuotta siitä, kun piispa Erkki Kaila vihki kirkon.

Lueskelin selaillen Vuokselalaisten pitäjäseura ry:n v. 1955 julkaisemaa, Matti Kähärin toimittamaa pitäjähistoriaa, kunnes tulit nuoren seurakunnan kirkon rakentamisen vaiheita käsittelevään lukuun.

Isäni Arvid Karonen (s. 1904) oli kertonut olleensa isänsä Aleksanterin kanssa mukana rakennuspuhissa. Ja kas, tarkempi perehtyminen toi esiin, että kirkon rakennustyö alkoi 20.3.1928 ja piispa Erkki Kaila saattoi lukuisten pappien avustamana vihkiä kirkon käyttöön 12.12.1929.

Monta mutkaa matkassa

Jos oli Vuokselan seutu ollut ikivanhaa kauppa- ja raja-aluetta ja siten milloin mitenkään vieraitten voimien määrättävissä, niin eipä suloinen sopu vallinnut sittenkään, kun alueen kylien asukkaat pääsivät itse päättämään.

Vuokselan pitäjän rajaaminen Sakolan ja Valkjärven Pikku-Vuoksen äärimmäisistä kulmakunnista oli hankala vuosia vienyt sovittelettava, uuden pitäjän rajaaminen lähti kirkollisista tarpeista. Niin seurakunnallisten kuin maallistenkin asioitten hoito oli pitkien ja hankalien kulkuyhteyksien takia hyvin vaikeaa.

Ensimmäinen askel lieene ollut Kuninkaanristin kylässä v. 1876 pidetty kokous. Valkjärven piispantarkastuksessa v. 1903 hyväksyttiin aloite rukoushuonekunnan perustamisesta ns. Vuoksentaan kylään.

Vuokselan kirkkoherrakunnan perustaminen päätettiin 14.6.1912 senaatissa. Seurakunnan piti aloittaa 1.5.1913. Viipurin läänin kuvernööri vahvisti kunnallisen toiminnan alkamaan 1.2.1914.

Vuokselan 12.12.1929 piispa Erkki Kailan vihkimä kirkko oli pohjarakenteeltaan suorakaiteen muotoinen tiilikirkko, joka oli pintamaalattu. Kirkon penkit jäivät kahden puolen pääkäytävää, joka johti suoraan kuoriin ja alttarille. Alttaritauluna oli ristiinnaulitun Vapahtajan kuva. Sisääntulosta oikealla kirkon etuosaan oli sijoitettu suoraan lattiasta kohoava saarnastuoli. Urkuparvi sijaitsi pääoven yläpuolella. Pyöreä holvi kaartui yli urkujen. Kirkon lämmitys hoidettiin keskuslämmityksenä. Sakasti sijaitsi kuoriosan takana, jonne johtivat ovet molemmin puolin alttaria.

Kirkkomaan ympärille oli rakennettu kiviaita arkkitehti Juhani Viistein piirustusten mukaisesti. Aita oli 1,2 m korkea sekä alhaalta 1 mm:n ja päältä 0,5 m levyinen. Kivet ajettiin talkoilla ja tekeminen sekä porttien ja pylväiden valmistaminen tapahtui urakkatyönä. Aita valmistui v. 1938.

Aikanaan kirkon vihkiäisistä kuin myöskin aidan teosta ja valmistumisesta paikallislehti Keski-Vuoksi kirjoitti laajat lehtijutut.

”Odottamattomien viivytysten” takia Vuokselan kunta aloitti toimintansa vasta 1.1.1917. Tästä oli vielä pitkä matka kirkon vihkimiseen.

Kansan ääntä kuultiin

Vuosalmelaiset olivat vastentahtoisesti tulleet liitetyksi mukaan ja niinpä he kävivät piispa Collianderin puheilla jo v. 1914 esittämässä tyytymättömyyttään. Huhtikuussa v. 1917 protestiasia oli esillä kyläkunnan kokouksessa ja sen jälkeen Vuokselan kirkonkokouksessa, mutta Kuninkaanristin ja Päiväkiven tiukimmin, Noisniemen ja Räihärannan voimakkaasti sekä Uudenkylän laimeammin esittämän kannan mukaan uusi seurakunta säilytettiin.

Väliaikaiseksi kirkoksi määrättiin Uudenkylän rukoushuone, joka oli paitsi liian pieni, myös hatara ja kylmä. Väliaikaisena kirkkona toimi kunnantalokin, mutta kirkkohanke eli sitkeästi. Kokouksia pidettiin, rahamenoa paljoksutettiin ja esityksiä hylättiin. Vihdoin oltiin niin valmiita, että valtioneuvosto saattoi 21.11.1927 hyväksyä kirkon piirustukset ja 20 päivänä maaliskuuta

1928 alkoivat työt. Lammasmaa oli – sekin monien vaiheiden jälkeen – hyväksytty kirkon paikaksi jo maaliskuussa v. 1915. Arkkitehti Ilmari Launis oli ollut kirkkohankkeen monissa vaiheissa aktiivisesti mukana.

Silmän tie kirkolle

”Ylväänä kohosi pitäjän uusi kirkko lähelle Pikku-Vuoksen rantaa. Pääoven yläpuolella kurottui kahdeksankulmainen kellotorni kohti korkeuksia. Sen suippo katto päättyi kokonaisuuteen eheästi sulautuvaan kristinuskon symboliin, kookkaaseen ristiin”, kuvaili tutkija, kirjailija Matti Kähäri. Hän kertoo myös liikuttavasti ja kauniisti, kuinka hartaasti kirkon valmistumista oli odotettu.

Vanha Yrjö Karonen, pitkäaikainen kirkkoneuvoston jäsen, oli usein pyytänyt nostamaan itsensä sairavuoteeltaan katsellakseen ikkunasta rakennustöiden edistymistä, mutta hänen ei milloinkaan sallittu astua temppelin sisälle. Hän kuoli vähän ennen kirkon valmistumista.

Seloset puolestaan olivat hakanneet

rantahakaansa leveän aukean linjan, niin että kirkko näkyi tuvan ikkunaan. Se oli ”silmän tie kirkolle”. Kiikkus- tuolissaan Selosen mamma usein tätä ”silmän tietä” ihaili rakasta kirkkoaan, Kähäri kirjoittaa.

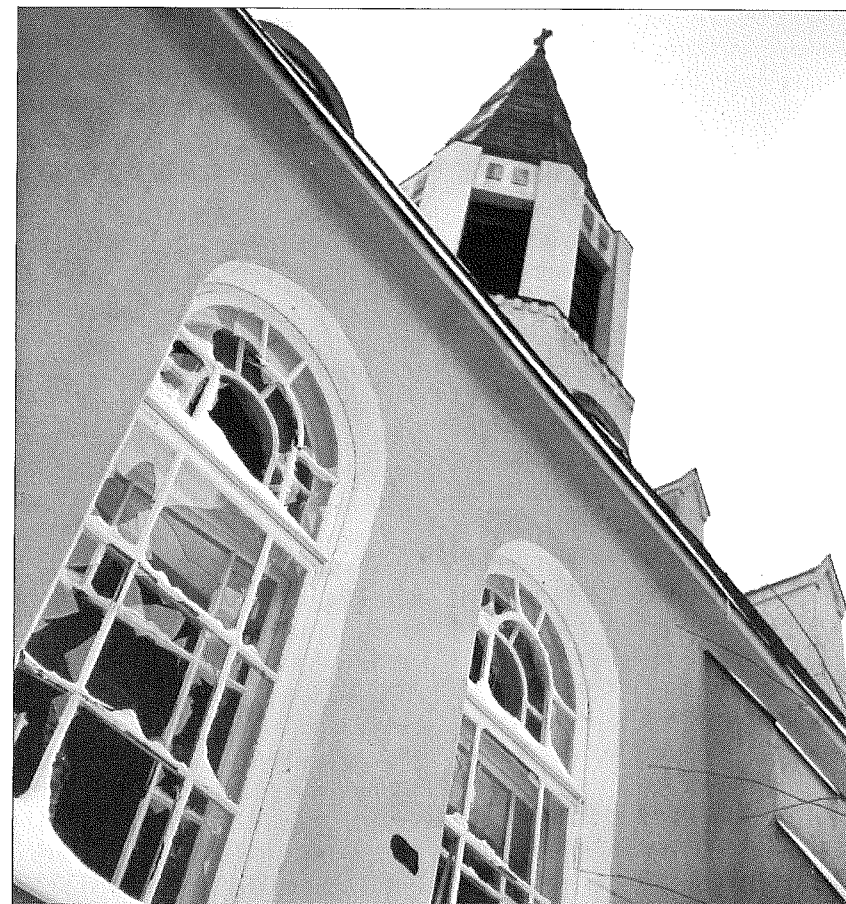
Kustannusarvio petti

Vuokselan kirkon urakoitsijana oli rakennusmestari Karl Verner Laaksonen Helsingistä. Alkujaan arvioitiin kirkon maksavan 660 000 silloista markkaa. Kuitenkin jo saman vuoden lokakuussa jouduttiin myöntämään 100 000 markkaa korotusta. Urakoitsija vaati myöhemmin uutta samansuuruisia korotusta, mutta siihen ei suostuttu. Työ jäi keskeneräiseksi. Seurakunta teetti urakoitsijan laskuun työn loppuun. Niin kävi silloin kuin on käynyt lukemattomia kertoja sen jälkeenkin että lopulliset kustannukset ovat aivan muuta kuin alettaessa.

Vuokselan kirkko, mukaan luettuna urut ja kellot, tuli maksamaan 1 260 000 silloista markkaa. Kun kertoimeksi otetaan vuoden 2003 Tilastokeskuksen laskema 0.262, saadaan Vuokselan kauniin kirkon hinnaksi 330 120 euroa.

Tykkänään toinen asia sitten on, missä kunnossa kirkko oli, kun v. 1941-42 aloiteltiin elämää Vuokselassakin uudelleen ja aivan eri historiaa näkevät ne, jotka vielä nykyisin ovat niillä seuduilla kulkeneet ...

Esko Karonen
Helsinki

Valokuva otettu 2.11.1941 Vuokselan kirkosta, joka oli turmeltu varsin pahoin talvisodan jälkeisenä kautena 1940 - 41.

Urut ja valaisinlaitteet oli rikottu, penkit viety pois ja kellot löydettiin muualta. Kaksi kellosta nostettiin uudestaan paikoilleen ja kesällä 1942 kunnostuksen jälkeen voitiin aloittaa jumalanpalvelukset.

Vuokselan seurakunnassa toimineet papit

Tuomiokapituli antoi ohjeet 18.8.1913 Vuokselan seurakunnan väliaikaista hoitamista varten.

Emäseurakuntien eli Sakkolan ja Valkjärven papisto velvoitettiin edelleen, niin kauan kuin nauttivat palkkaa Vuokselasta, huolehtimaan saarna- ja opetustoimesta sekä sielunhoidosta.

Kuitenkin Vuokselaan valittavan kirkkoherran viran väliaikaiselle hoitajalle oli määrätty tietyt tehtävät ja toimintaansa liittyvien tehtävien kuukausittainen raportointi lääninrovastille, joka omine lausuntoineen toimitti ne edelleen tuomiokapitulille.

Väliaikaiset viran hoitajat

Vuokselassa ehti toimia 19 pappia väliaikaisin väliaikaisina ennen vakinaisen kirkkoherran viran perustamista, koska Sakkola ja Valkjärvi eivät luovuttaneet vanhan palkkausjärjestelmän mukaisia etuja Vuokselan osalle.

Seurakunnalle ei ollut eduksi, että väliaikaiset toimenhaltijat vaihtuivat sangen useasti. Sielunhoitajan työtä alkuvuosina haittasi seurakunnan keskuudessa ilmennyt riitaisuus, mikä vaikutti haitallisesti papin asemaan ja tehtävien hoitoon.

Uranuurtajana tehtävät aloitti pastori **Antero Juhana Rätty** 1.8.1913, jonka tehtäviä haittasi yhä edelleen jatkunut eripura seurakuntalaisten keskuudessa. Intohimot riehuivat korkeina ja kaikki säännöllinen asiainhoito oli melkein mahdotonta. Myös emäseurakuntien papisto vaikeutti jossain määrin asioiden hoitoa puuttumalla Vuokselan asioihin.

”Seurakunnalle ei ollut eduksi, että väliaikaiset toimenhaltijat vaihtuivat sangen useasti.”

”Sielunhoitajan työtä alkuvuosina haittasi seurakunnan keskuudessa ilmennyt riitaisuus, mikä vaikutti haitallisesti papin asemaan ja tehtävien hoitoon.”

Tuomiokapituli määräsi 16.6.1914 Rädyn seuraajaksi pastori **K.A. Vikmanin (Viika)** ja pari kuukautta myöhemmin eli 16.8.1914 Kiihtelysvaaran virallisen apulaisen pastori **Johannes Valkaman**. Vuoksela sai hänestä lähes neljän vuoden ajaksi lujatahtoisen ja innokkaan esipaimenen. Valkama sai siirron Viipuriin ja hänen seuraajakseen tuli vain huhtikuun 1918 ajaksi Valkjärven kappalainen pastori **Yrjö Puolanne**.

Toukokuun 1 päivänä 1918 otti seurakunnan hoitoonsa Luhangan vt. kirkkoherra **Paavo Ismael Salo**, joka vei kaksi vaiherikasta vuotta Vuokselaan eteenpäin. Jatkuvien erimielisyyksien takia hän pyysi siirtoa muuanteen ja jätti tehtävänsä pastori **Kalle Vilhelm Keiturin** käsiin 1.5.1920 lukien. Keiturin työaikaa kesti Vuokselassa vuoden.

Pastori **S. Leskinen** aloitti tehtävät 1.5.1921 muutaman kuukauden ajaksi. Syksyllä 1921 pastori **Vihtori Heini-kainen** tuli hoitamaan kirkkoherran tehtäviä. Hänen kerrotaan olleen nuoruudestaan lähtien tunnettu ja valloittava saarnamies.

Pastori **Lauri Henrik Taskisesta** Vuoksela sai jälleen 1.5.1922 pitempikäisen viranhoitajan. Hänen aikanaan Vuosalmen kohtalo eli irtautuminen Vuokselan kunnasta toi seurakuntalaisia lähemmäksi toisiaan. Sielunpaimenelle se antoi aikaisempaa enemmän mahdollisuuksia syventyä varsinaisiin kirkollisiin tehtäviin.

Taskista seurasi 1.5.1926 lukien vuodeksi eteenpäin **Sem Johannes Wahl**. **Lauri Hyvärinen** toimi vuoden ajan

1.5.1927 alkaen.

K.A. Vikman tuli takaisin toukokuun 1928 ajaksi ja hänen jälkeensä **Niilo Syväne** toimi puoli vuotta eli vuoden 1928 marraskuun loppuun.

J.O. Markkola oli seuraava sielunpaimen vuoden 1928 joulukuusta vuoden 1929 lokakuun loppuun.

Aarne Kalliala toimi 1.12.1929 lukien vuoden 1930 lokakuun loppuun.

Vuoden 1931 aikana toimi kolme eri henkilöä sananjulistajina, nimittäin **T.J. Vauramo**, **Otto Lakka** ja **Topi Vapalahti**. **Markkola** hoiti virkaa vielä tammikuussa 1931.

Kirkkoherran viran vakinaistaminen

Valtioneuvoston taholta annettiin lupa lokakuussa 1930 Vuokselan kirkkoherran viran auki julistamiseen ja helmikuun alussa 1932 Vuoksela sai ensimmäisen vakinaisen kirkkoherransa. Silloin astui virkaansa **Lauri Henrik Taskinen**, vuokselalaisille jo entuudestaan tuttu sielunpaimen. Taskinen työskenteli runsaat neljä vuotta huhtikuun loppuun 1936, jolloin hän siirtyi Kirvun kappalaiseksi.

Hänen seuraajakseen tuli toukokuun alusta 1936 **Antti E. Haikarinen**, Vuokselan toinen ja samalla viimeinen vakinainen kirkkoherra. Haikarinen oli aikaisemmin toiminut ylimääräisenä pappina vuosina 1932-36 Ilomantsissa, Rääkkylässä ja Vuoksenrannassa.

Taskisen ja Haikarisen aikana eivät enää turhat erimielisyydet haitanneet seurakuntatyötä. Täysin voimin saattoivat nämä miehet antautua tehtäviinsä ja he saivatkin kokea vuosien mittaan, miten seurakuntaelämä jatkuvasti voimistui ja miten kylvötyö oli kaikista vuosien vaikeuksista huolimatta alkanut kasvaa kaunistaa hedelmää.

Talvisodan aikana toimi lyhyen aikaa kirkkoherran viransijaisena pastori **K. Veijola** ja sitten pastori **Teppo Varis**.

Jatkosodan aikana hoiti kirkkoherran virkatehtäviä vuoden 1944 alussa neljän kuukauden ajan pastori **J.E. Nakari**.

Kirkkoherra Haikarinen siirtyi Kesä-

Vuokselan kirkko on nykyään erittäin huonossa kunnossa. Kuparikatto on viety pois, ovet ja ikkunat rikottu ja peitetty laudoilla. Kaikki sisä rakenteet on hajoitettu ja lattiaan ja seiniin on tehty kaivantoja. Betonisessa sisäkatossa on reikiä ja kirkon torniin johtavat betoniaskelmat ovat rapautuneet. Tornin huipun sisäosassa on nykyään paikallisen loma-asukkaan TV-antenni. Kirkkomaa on nykyään aidattu ja alue vartioitu. Portinpielessä olevassa venäjänkielisessä tekstissä on maininta, että kirkko ei kuulu suojeltavien rakennusten piiriin. Kaikesta huolimatta kirkko ylväänä on yhä edelleen pystyssä ja risti kirkontornissa toivottaa kotiseutumatalaiset tervetulleiksi kirkonmälle ja hautausmaille.

lahdelle 1.5.1946. Haikarisen jälkeen toimi virkaatekevänä kirkkoherrana alun toista vuotta pastori **V.A. Juutinen** ja syksystä 1947 seurakunnan lopettamiseen asti, vuoden 1949 loppuun, rovasti **Joonas Laurila**.

Evakkoajien seurakunnallinen toiminta

Talvi- ja jatkosodan sekä evakko-vuosien koettelemuksissa kirkkoherra Haikarinen joutui osaltaan syvimmin kuin kukaan edeltäjänsä kasvamaan yhteen seurakuntansa kanssa. Nämä ulkonaiset vastoinkäymiset olivat omiaan pyyhkimään pois kaiken toisarvoisen ja kiinnittämään katset kaikkeen siihen, mikä oli yhteistä, kokoavaa ja rakentavaa. Vuoksela, kuten muutkin Karjalan seurakunnat eivät saaneet jatkaa toimintaansa kotoisella maaperällä. Vuokselan seurakunta lakkautettiin 31.12.1949.

Seurakunnan lopettajaisjumalanpalvelus pidettiin vuoden 1950 loppiaisena Hattulassa. Jumalanpalveluksen kosket-tavan saarnan piti Antti E. Haikarinen.

Kooste: **Taisto Virkki**
Lähde: Vuokselakirja

TILAA OMA
SUVANNON SEUTU
KARJALAISTA ASIAA
SAKKOLASTA,
METSÄPIRTISTÄ
JA VUOKSELASTA
kahdeksan kertaa vuodessa
kotiin kannettuna 20 eurolla!

Tilauksia voi jättää yhdyshenkilöillemme
- katso yhteystiedot sivulta 31!

VIRKIN VIRKKEET

Ajatuksia ja kysymyksiä ...

Elämme yhteiskunnassa, jossa eri viestintävälineiden kautta monenlaista tietoa on hyvin saatavilla. Aiheista ei ole pulaa ja toisaalta menneiden tapahtumien ja nykyisten sekä tulevien asioiden suuri tarjonta antaa mahdollisuuden syventää tietoutta. Samalla saa myös tuntumaa eri pitäjaseurojen ja säätiöiden ajankohtaisiin toimintoihin. Toimintoihin tarvitaan mielestäni

tällä hetkellä myös aikaa mietiskelyyn esim. mikä on oman seuramme tilanne nyt, lähivuosien tavoitteet ja mikä on toimintamallimme tämän vuosikymmenen lopulla.

Myös taloudellisten kysymysten osalta olemme suurien haasteiden edessä; löytyykö vapaaehtoisia innokkaita nuoria jatkamaan karjalaista perinetyötä uusien tavoittein ja metodein. Nykyisillä asuinsijoilla on tarjolla niin paljon vaihtoehtoisia harrastuksia, että osallistuminen omien juurien etsintään vaatisi erityisen kipinän ja poltteen. Yli viiden vuosikymmenen työ on luonut vahvat juuret, joiden tukemana on hyvä jatkaa.

Vielä ennen joulunaikaa on monenlaista tehtävää. Työstän itse viimeksen kuvauksia ja otoksia tiivistettyyn

muotoon. Kotiseutumatka Vuokselaan, Vuoksela-juhla ja Evakkojen tapahtuma mm. tulevat näin vielä kerran käytyä rauhassa läpi.

Joululahjoja miettiessä kannattaa tutustua seuramme tuotevalikoimaan ja esimerkiksi pitäjähistoriikkiimme, viirimme yms. tuotteet ovat arvokas lahja jälkipolville.

Marraskuussa (21. -22.11.) on taas perinteinen Karjalainen Pikkujoulutapahtuma Helsingistä Tallinnaan. Jos et vielä ole päättänyt mukaantulosta, niin vielä ehdit ilmoittautua. Vauhdikkaiden ohjelmien lisäksi esillä on mm. Vuoksela-aiheet laivan näyttelytilassa. Pidetään hauskaa yhdessä ja keksitään jotain yhteistä tekemistä.

Soudellaan yhdessä

Taisto Virkki

TILAA ITSELLESI TAI LAHJAKSI Vuoksela-aiheisia tuotteita

hintaa euroa/kpl

VUOKSELAKIRJA S. 327 Pitäjäshistoriikki	25
VUOKSELAN KYLÄT JA ASUKKAAT s. 304 Kirja Vuokselan asukkaista v. 1944 ja kuvaukset heidän asuinpaikoistaan	15
VUOKSELAA KUVINA I – osa (n. 600 mustavalkoista kuvaa) s. 208	25
VUOKSELAA KUVINA II – osa (n. 800 mustavalkoista kuvaa) s. 224	25
ELÄMÄÄ VUOKSELASSA I – nide (henkilökohtaisia muistikuvia) s. 62	5
ELÄMÄÄ VUOKSELASSA II – nide (henkilökohtaisia muistikuvia) s. 61	5
ELÄMÄÄ VUOKSELASSA III – nide /henkilökohtaisia muistikuvia) s. 68	5
VUOKSELA VAAKUNA pöytästandardi	25
VUOKSELA - ennen ja nyt – VIDEO (kesto 1h 25min)	30
VUOKSELAN PAIKANNIMISTÖ n. 750 numeroitua paikkaa luetteloituna ja kartalle (1:20 000) sijoitettuna. Tilanneajankohta on evakkoon lähtö kesäkuu 1944.	15
POSTIKORTTISARJA yht. 8 kpl erilaista; VUOKSELA- kylä kylältä, Vuoksela-kirjan kansilehti	
- VUOKSELAN KIRKKO, syyskuu 1944 - VUOKSELAN KIRKKO, kuvattu 4.8.2000	
- Näkymä Vuokselan kirkon kellotornista 4.8.2000 - Näkymä Jovisaaresta Kuninkaanristin suuntaan	
- Näkymä Uitinneimen sillalta Suoniemen selän suuntaan s- Hattulan Pyhän Ristin kirkko	
- Kuva Pyhän Ristin Kirkon kellotapulissa sijaitsevista Vuokselan entisen kirkon kelloista (2 kpl)	
4 /8 erilaista korttia	0,50 kpl/kortti

Hintoihin tulee lähetettäessä lisäksi postituskulut.

Tilaukset: Yhteystiedot lehden takaosassa tai vuoksela-seura.fi

Onkssiulvokkii ?

Joentaan Hinduin-Hiltusen sukuseura ry juhli sukukokouksessaan Laihialla. Monipuolinen ohjelma näkyi Laihian "katukuvassa".

Joentaan Hinduin-Hiltusen sukuseura ry: n sukukokous ja 5. varsinainen vuosikokous pidettiin 31.7. – 1.8. 2004 Laihian Hulmilla. Kokouspaikka oli vanhan kasarmialueen niin sanottu Kapteenintalo. Sama talo, johon suvun jäseniä heti sodan jälkeen oli ollut majoitettuna. Nykyään talo on Lions klubin ylläpitämä juhlahuoneisto.

Näyttely kirjastossa

Kokouksen yhteydessä sukuseura järjesti, yhdessä Laihian karjalaisten ja Laihian kirjaston kanssa karjalaisen perinteen näyttelyn Laihian kirjastossa. Näyttelyn avajaiset, joissa oli läsnä sukuseuran edustajien lisäksi Laihian karjalaisten sekä Laihian kunnan edustajia, pidettiin kirjastossa lauantaina 31.7. kello 10-11. Näyttelyssä käsiteltiin muun muassa seuraavia aiheita

- Suomen itärajan muutokset vuosisatojen kuluessa
- 60 vuotta torjuntataisteluista
- 60 vuotta siirtolaisuutta ja jälleenrakennus sodan jälkeen.
- Esillä oli
- Karjala-aiheinen kirjallisuus; mm. Laihian kirjaston koko Karjala-aiheinen kokoelma; kirjat ja äänitteet
- karjalaisuus tänään:
- pitäjaseurojen ja sukuseurojen toiminta, Karjalaliiton toiminta
- Metsäpirtti ennen ja nyt; valokuvia
- laihialaisen taidemaalari, opettaja Yrjö Uimosen akvarelleja ja tauluja, aiheina mm. Karjalan kirkot
- karjalaista esineistöä ja perinteisiä kudonnaisia.

Näyttely oli avoinna Laihian kirjastossa koko elokuun. Tarkoituksena oli, että myös koululaisilla oli mahdollisuus tutustua näyttelyyn.

Kyykkää, totta kai!

Kyykkäottelu Laihian karjalaisten joukkuetta vastaan käytiin Hulmin kou-

lun kentällä lauantaina 31.7. Ottelu järjestettiin sillä samalla kentällä, jolla Laihian karjalaiset jo koko kesän olivat koitokseen valmistautuneet. Pelit olivat tasaväkisiä ja jännittäviä, mutta mutta ... Otteluiden jälkeen Hinduin Heiton joukkueet joutuivat pitämään kriisipalaveria. Molemmat joukkueet olivat hävinneet isännille. Valmentajalle ehdotettiin potkuja!

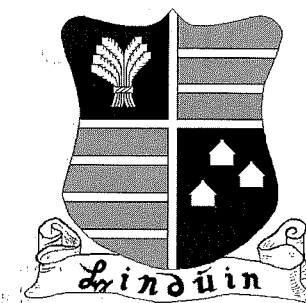
Laihian karjalaisia kuitenkin kiitämme sydämellisesti kyykkäkilpailun järjestämisestä ja onnittelemme niukoista, mutta ansaituista voitoista.

Hulmin koulu muuten on rakennettu samoilla piirustuksilla kuin Metsäpirtin Paukunmäen koulu. Kannattaa käydä katsomassa. Koulu sijaitsee aivan valtatie 3:n välittömässä tuntumassa heti Hulmin puiston takana noin 4 km Laihialta Vaasan suuntaan.

Onkssiulvokkii ?

Lauantai-illan iltamia vietettiin teemalla Onkssiulvokkii. Alustukset sekä keskustelu sivat metsäpirttiläistä tekstiiliperinnettä ja ruokaperinnettä. Kevyempi ohjelma eteni jouheasti Kalevi Kannuksen spiikatessa vuosien kokemuksella. Nyytikestipöydästä löytyivät jälleen perinteiset metsäpirttiläiset herkut.

Sunnuntain 1.8. vietto aloitettiin

kello 10 Jumalanpalveluksella Laihian kirkossa. Palveluksen jälkeen vietettiin muistohetki Karjalaan jääneiden muistomerkillä. Tilaisuudessa lämminhenkisen puheen piti Laihian seurakunnan kirkkoherra Eino Rauha. Seuran seppeleeseen muistomerkillä laskivat seuran puheenjohtaja Erkki Hiltunen ja sihteeri Kalevi Kannus.

Kello 12 alkaen pidettiin Kapteenintalolla seuran 5. varsinainen vuosikokous, jossa käsiteltiin rekisteröidyn yhdistyksen sääntömuutoksia. Seuraava 6. vuosikokous päätettiin pitää Metsäpirtissä kahden vuoden kuluttua pitäjäjuhlien yhteydessä.

Seuran puheenjohtajana jatkaa Erkki Hiltunen ja sihteerinä Kalevi Kannus.

Lisää seuran toiminnasta on luettavissa seuran verkkosivuilta:

<http://www.promerit.net/hinduinhiltunen.html>

Erkki Hiltunen, pj
Joentaan Hinduin-Hiltusen sukuseura ry

Tarinatuokio ennen lauantain iltamaohjelman alkua.

Susi-suku asunut Metsäpirtissä 1600-luvulta alkaen

Metsäpirtin Susi-suku on yksi pitäjän vanhimista. Ruotsin vallattua Stolbovan rauhassa 1617 Käkisalmen läänin alkoi valla- tuille alueille siirtyä uutta väestöä. Sodat olivat autioittaneet tiloja. Alueen alkuperäinen ortodoksinen väestö oli osittain siirtynyt pois. Susi-sukunimi on ollut käytössä monissa karjalaisissa pitäjissä aina 1500-luvulta alkaen. Mistä Metsäpirtin Sudet ovat alueelle tulleet, on allekirjoittaneelle yhä hä- mären peitossa.

1600-luvun tiedot

Vuoden 1629 asiakirja kertoo Sakko- lan Metsäpirtin kylässä asuneen Pekka Suden ja Poussu Kirkin. Autioina olivat entiset Pemin ja Löytinän tilat. Pekka Suden osuus oli 3/4 veroa, siis varsin merkittävä tila. Seuraava asiakirja vuo- delta 1637 kertoo Metsäpirtin kylässä Tuomas Suden ja Poussu 'Pässu' Kir- kin talot. Tuomaalla on hallinnassaan kokoveron tila ja Poussulla 1/8 veron tila. Henkikirja vuodelta 1651 kertoo edelleen Tuomas Suden hallitsevan Metsäpirtin 1. taloa (kokoveron tila). Mikä lieenee Pekan ja Tuomaan sukulai- suussuhde? Onko Tuomas Pekan poika?

Käkisalmen tuomiokirjakortistosta löytyy useita Yrjö Tuomaanpoika Suden kirjauksia. Yrjöstä on tietoja ai- nakin vuosilta 1663, 1667, 1668, 1669 ja 1679. Lisäksi Sakkolassa mainitaan Lauri Susi vuonna 1666. Tämä Yrjö on mitä luultavammin edellä mainitun Tuomaan poika.

Seuraavat lähteet ovat 1690-luvulta. Tuolloin Metsäpirtin kylässä asuivat:

Yrjö Paussu 'Jöran Pauso' (verot 1 + 1).

Matti Ropotti 'Mats Råboti' (verot 1 + 1)

Yrjö 'Jöran' Susi (verot 1 + 1). Yrjö Susi kuolee ennen vuotta 1694. Hänen tilansa on nyt vävyn hallinnassa.

Juho Heikinpk 'Johan Hindrichson' Susi (verot 1 + 1)

Matti 'Mats' Susi (verot 1 + 1)

Ovatko edellä mainitut Heikki ja Mat- ti Susi edellä mainitun Tuomaan poikia ja samalla Yrjön veljiä? Mahdollisesti, mutta asia edellyttää lisää tutkimista. Ja kuka on Yrjö Suden vävy? Susi-suvun hallinnassa oleva laaja tila Metsäpirtin kylässä joutuu vuoden 1696 tietojen valossa vaikeuksiin, koska kukin tila on kirjattu maininnalla 'rutiköyhiä (uthfattige)'. Yrjö Paussu maksaa myös tuolloin veronsa.

1700-luvun tiedot

Isonvihan ja Uudenkaupungin rauhan 1721 jälkeen laadittiin vuonna 1724 yhteenveto asukkaista. Tuolloin Met- säpirtin kylässä asuivat:

Yrjö Paussu 'Jöran Pausu' (60 v) ja vaimo Liisa Joonaantr 'Elisabeth Jānasdr' (42 v)

Olli 'Olof' Susi (42 v) ja vaimo Liisa Jaakonstr 'Elisabeth Jacobsdr' (42 v) sekä lapsensa Simon (6 v).

Tuomas 'Thomas' Susi (58 v) ja vai- mo Kaarina Matintr 'Carin Matzdr' (37 v) sekä tytär Johanna (5 v).

Metsäpirtin kylässä säilyi näin ollen alkuperäinen väestö isonvihan jälkeen- kin. Susi-suku asui kahta eri taloa. Keiden lapsia Olli ja Tuomas ovat? Tarjollahan ovat ainakin Yrjö, Heikki, Juho ja Matti Susi.

Olli Susi (1682-1760)

Olli Susi on kahdesti aviossa. Ensimmäinen vaimo on Liisa Jaakontytär ja 2. vaimo Maria Tikka. Ollilla on ainakin 2 poikaa, Simo ja Samuel.

Simo Ollinpoika avioituu Riiskassa asuvan Varpu Vanhasen kanssa. He saavat useita lapsia, joista pojat Martti, Jaakko ja Simo kasvavat aikuisiksi ja perustavat perheen.

Samuel Ollinpoika avioituu Jaamassa asuvan Maria Peltosen kanssa. He saa- vat ainakin 3 lasta, joista Pekka eli Peter elää aikuiseksi. Samuelin kuoleman jälkeen taloon tulee puuskaksi Juho Repo Lapinlahdelta. Ja Maria Peltosen kuoleman jälkeen Juho tuo taloon mi-

niäksi Helena Luukon.

Tuomas Susi (1680-1756)

Tuomas Susi on aviossa Kaarinan kanssa. He saavat ainakin 3 lasta, Johannan, Tuomaan ja Marian. Mo- lemmat tyttäret kasvavat aikuisiksi ja muodostavat perheen. Tuomas-poika kuolee nuorena.

Johanna Tuomaantytär (1719-1785) avioituu Simo Metson kanssa Korholan kylään. Pian Simo muuttaa kotivävyksi Suden-taloon. Perheeseen syntyy aina- kin 5 lasta.

Maria Tuomaantytär (1722-1760) avioituu Heikki Ilosen kanssa. Myös Heikki, joka on kotoisin Sakkolan kirkolta, tulee kotivävyksi Suden ta- loon Metsäpirttiin. He saavat ainakin 7 lasta.

Tuomas Suden jälkipolvessa sam- muu siis Susi-sukunimi poikalapsien puutteeseen.

Johanna Juhontr Susi (1692-1760)

Jaamassa asuu Johanna Juhontr Susi. Hän on aviossa Lauri Ahtiaisen kanssa. Kenen tytär Johanna on? Olen liittänyt hänet oheisessa kuvassa Juho Heikin- poika Suden tyttäreksi. Vuosiluvut täsmäävät, mutta mitään sitovaa näyttöä tästä sukulaisuudesta ei ole. Johannan ja Laurin jälkipolvesta on lisätietoa Suvannon Seudun numerossa 3/2004.

Muita Susi-suvun edustajia

Kivennavan Lipolassa asuu 1700- luvun puolivälissä Helena Yrjöntr Susi. Hän avioituu Lipolassa asuvan Salomon Ukkosen kanssa. Helenan kohdalla on viittaus Sakkolaan. Kenen tytär hän on?

Susi-suvun jälkipolvet

Susi-sukunimi säilyi vahvana Metsä- pirtissä talvisotaan saakka. Pääosa Susi- sukunimen kantajista asui Metsäpirtin kylässä. Lääväkylässä (Arkuntanhua 12) asui Mikko Simonp. Suden perhe.

Mie muistan, muistat sie!

Tule katsomaan ja muistelemaan evakkoaikaa Karjalataloon. Eeva Litmasen ohjaama lukuteatteriesitys koskettaa kipeitä kohtia evakon kokeneissa. Esityksen pohjana on käytetty Uudenmaan karjalaisseurojen piirin kulttuu- ritoimikunnan muutama vuosi sitten järjestämän evakkomuistojen keruun pohjalta koottua kirjaa "Kävit sie? Näit sie? Muistat sie?"

Nämä koskettavat tarinat saavat nyt uuden äänen, kun näyttelijät lukevat muistoja ja tekevät evakkokokemukset jälleen eläviksi. Työryhmä muodostuu eri-ikäisistä karjalaisjuurisista teatterialan ammattilaisista. Anja Haadenmaa matkasi itse evakkona karjalasta. Näyttelijöiden Karoliina Franckin, Kirsi Ylijoen ja Teemu Ojanteen isovanhemmat ovat myös evakkoja.

Evakkomuistoja sävyttävät esityksessä lisäksi Larin Parasken laulettu runot sekä tekstien lomassa kuultavat musiikkikappaleet. Runonlaulannasta vastaa Anja Haadenmaa ja musiikista Teemu Ojanne.

Esitykset Karjalatalon juhlasalissa sunnuntaina 7.11. klo 17 ja perjantaina 12.11. klo 19.

Lippuvaraukset:

Karjalan Liitosta p. 09-7288 170 tai s-postilla toimisto@karjalanliitto.fi

Kutsu:

Peltoset sukkokoukseen!

Tervetuloa Metsäpirtissä eläneen Pähl Peltosen jälkeläiset ensimmäiseen sukkokoukseen lauantaina 27.11. klo 11 Karjalatalon, Sortavala-saliin, Käpylänsalissa, Helsinki. Sukututkijanakin tunnettu Kalevi Hyytiä kertoo suvun vaiheista. Katsellaan vanhoja valokuvia ja muistellaan tarinoita.

Järjestelyjen vuoksi olkaa hyvä ja ilmoittakaa tulosta koollekutsujalle: Ilmi Pesonen puh. 09-694 6309.

Turun Seudun metsäpirttiläiset!

Turun Seudun Metsäpirttikerhon kokous on keskiviikkona 17.11.2004 alkaen klo 17 Pansion Karjalaisten kokoustilassa, Valmetinkatu 11. Pansioon kulkevat bussit nro 32, 42 ja 420.

Kutsu Metsäpirtti Seuran syyskokoukseen

Sääntömääräinen syyskokous pidetään keskiviikkona 17.11. alkaen klo 18.00 Karjalatalon Sortavala-salissa. Virallisten asioiden jälkeen siir- rytään epäviralliseen tarinointiin, ja niin edelleen! Tervetuloa!

Tilaa oma Suvannon Seutu -lehti! Hyvä idea vaikka joululahjaksi.

Joentaan kylässä asui useita Susi-suvun edustajia. Ainakin osa heistä oli Tah- vo Tahvonp Suden ja Emilia Hatakan jälkipolvea. Korholanjoaman Sudet olivat Metsäpirtistä Vanhaanjoamaan muuttaneen Mikko Simonpoika ja Maria Kiiskin jälkeläisiä. Lapanaisen Sudet ovat Kaapre Simonpoika Suden (1775-1815) ja Maria Lemmetyn jälkeläisiä. Kaapre menikotivävyksi Lapanaisiin. Martinkorholan Sudet ovat Juho Mikon- poika Suden (1870-) ja Aune Kinnarin (1876-) jälkeläisiä Vanhastajaamasta. Vanhanjoaman Sudet ovat Mikko Si- monpoika Suden (1834-1892) ja Maria Kiiskin jälkipolvea. He asuivat pääosin Salokylän puolella.

Metsäpirtti Seuran hallituksen jäsenistä Susi-suvun tausta löytyy Ilmi Pesoselta ja Airi Kososelta. Ilmi: Juho Suden (1660-luku - 1700-luku) Johannan Yrjön (Ah- tiainen) Joonaksen Paulin Juhon Aunen Matin (Peltonen) Einon tytär. Airi: Simo Suden (1718-1768) Martin Tuomaan Antin Katariinan Marian (Ahtiainen) Heikin (Peltonen) Mikon tytär.

Metsäpirtti Seuran perustajajäsen, Lempi Rosenberg on suoraan isäpolvessa Susi-suvun edustaja seuraavasti: Lempi: Simo Suden (1718-1768) Jaakon Simon Mikon Simon Mikon tytär.

Susi-sukuseura ry

Metsäpirtin Susi-suvulla on toimi- nut oma sukuseura vuodesta 1989 lähtien. Seuran kantaperheeksi on ni- metty Metsäpirtin Vanhassajaamassa (Salokylä) elänyt Mikko Simonpoika Suden (1834-1892) ja vaimonsa Maria Pekantytär Kiiski (1834-1901). Tämä kantaperheen Mikko on oheisessa Susi- suvun taustaa esittävissä kuvassa olevan Jaakko Simonpoika Suden (1739-1812) ja hänen 4. vaimonsa Maria Pohjalaisen (1733-1807) Simo-pojan (1774-1835) ja vaimonsa Liisa Yrjöntytär Jantusen (1811-) poika.

Seuran puheenjohtajana toimii Voitto Rosenberg (050-5547813) ja sihteeri Riitta Leinonen (02-2501259, leinoset@icenet.fi).

Lisää tietoa Susi-suvusta löytyy osoi- teesta: www.sukuni.fi/susi/.

Kalevi Hyytiä
Norppakuja 6 A, 01480 Vantaa
kalevi.hyytia@metsapirtti.net

Kuoppien sukuseura perustettiin

Heinolaan Itä-Häme talolle oli lauantaina 10.7.2004 kertynyt lähes 50 Kuoppien sukuun kuuluvaa henkilöä tutkistelemaan juuriaan. Kaikkien taustat selvisivät aina 1700-luvun alkupuolelle saakka ja päätyivät yhteisen esi-isään Yrjö Matinpoika Kuoppaan (n. 1660-1720) ja vaimoonsa Liisa Ropottiin (1688-1.4.1758). Kolmen perheellisen pojan Tuomaan, Paulin ja Yrjön jälkeläisistä oli paikalla Tuomaan ja Yrjön nyky-polvea.

Aikuisten esittäytyessä tilaisuuden aluksi todettiin ilahtuneena, että paikalle oli saapunut väkeä ympäri Suomea. Kaikki ilmiansuunnat olivat hyvin edustettuina. Toinen positiivinen asia oli se, että kaikilla näytti olevan tuttuja paikalla, mutta myös uusia tuttavuuksia syntyi.

Maittavan lounaan jälkeen pureuduttiin varsinaiseen asiaan sekä Mauno Kuopan alustuksen pohjalta että Kalevi Hyytiän tarkkoihin tutkimuksiin ja muistiinpanoihin tukeutuen. Esityksessään Mauno Kuoppa kertoi 3-vuo-

tisesta urakastaan ” Keitä ovat Yrjö Matinpojan (n. 1660-1720) esi-isät ja mistä Kuopat ovat Suvannon seudulle tulleet ”. Saimme kuulla monta eri asiakirjoista löytynyttä mielenkiintoista yksityiskohtaa, joita keskenään vertaamalla Kuoppien esi-isien liikkeitä oli pyritty kartoittamaan. Eksaktia to- tuutta niin vanhoista asioista on vaikea löytää, mutta 1600-luvun alkuun on Yrjö Matinpojan esi-isät nyt varmasti selvitetty.

1500-luvulla Kuoppia (Koopia) on varmasti asunut ainakin Elimäen Muhniemellä.

Kalevi Hyytiän kootut sukutiedot perustuvat siihen aikakauteen, jolloin jo merkintöjä oli tehty systemaattisemmin. Siksi esityksen jälkeen useimmat läsnäolijat halusivat konkreettisesti nähdä miten heidän oma sukuunsa polveilee korttien tiedoissa. Moni osallistuja sai myös varmuutta ja lisätietoja omiin sukuselvityksiinsä.

Kokouksen yhteydessä nähtiin valokuvakollaasi Filemon Kuopan ennen sotia ottamista valokuvista ja saatiin

selvitys Metsäpirtin naisen puvun syntymävaiheista. Puku on kaunis ja siihen on nykyisellään saatavissa myös valmistusohjeet, mikäli innokkaat käsityön harrastajat haluavat valmistaa puvun.

Toimintasuunnitelmana seura päätti kokoontua ainakin vuoden kuluttua ja viritellä sellaista toimintaa, joka kiinnostaisi myös sukujen nuorempia jäseniä ja saisi heidät innostumaan sekä omien juurien tuntemuksesta että välittämään rikasta karjalaista kulttuuriperintöä edelleen.

Me perustajajäsenet haluamme viedä viestiä eteenpäin siten, että se tavoittaisi mahdollisimman monta Kuoppien sukuun kuuluvaa ja voisimme jatkossa toivottaa heidätkin tervetulleeksi seuraan ja mukavan yhdistävän harrastuksen pariin.

Mukavan syksyn toivotuksin
Raita Salminen
Seuran puheenjohtaja

Juhlayleisöä Itä-Häme -talon edustalla ennen kokouksen alkua.

Sukukokouksen tarkoitus on pallon siirtäminen nuorille

Millainen olisi virallisen kokouksen tutustumisen sopiva sekoitussuhde sukuseuran toiminnassa?

Tämän kysymysmerkin ympärillä käytiin vilkasta keskustelua syyskuussa, kun Metsäpirtin Ahtiaisten sukuseura kokoontui Lahden lähellä Siikaniemen kurssikeskuksessa.

Keskustelu liittyi vireillä olevaan sukuseuran sääntömuutokseen. Uudistetut säännöt tulevat päätettäväksi ensi vuonna, mutta nyt haettiin suuria linjoja yhteisvoimin lähes 30 suvun jäsenen kesken.

Sukuseuran esimies Markku Saarinen otti asian keskusteluun todeten, että eri sukuseuroilla on kokousten pitämisessä kovin erilaisia malleja. Väliä voidaan venyttää aina kolmeen vuoteen asti. Markku itse toi harkittavaksi mallin, jossa virallinen kokous olisi joka toinen vuosi. Välivuosi pidettäisiin vapaa-muotoinen ”kihupäivä” ilman jäykkää kokousta.

Esitys herätti monenlaisia ajatuksia. Vuosittaista kokoontumista pidettiin joka tapauksessa tärkeänä.

Malliksi tarjottiin seuroja, jotka vuosittain kokoontuvat kokonaiseksi viikonlopuksi, mutta vuosikokous vie ajasta vain pienen osan. Muu aika käytetään tutustumiseen, kuulumisten vaihtoon, ruokailuun, saunomiseen, arpajaisiin, keskinäisten asioiden miettimisen ja niiden yön yli nukkumiseen.

- Sukukokouksen tarkoitus on pallon siirtäminen nuorille, katsoi Salli Rastas, joka Ahtiaisten lisäksi vaikuttaa aktiivina myös Susien piirissä.

Nykyisten sääntöjen mukaan sukukokous on ”pakko” pitää kerran vuodessa. Jos virallisten kokousten väli muutettaisiin vaikkapa kolmeksi vuodeksi, voisi käydä niin, ettei välillä olekaan mitään.

Epäilipä joku itseään niin asiakkeiseksi, ettei ehkä tulisi lähteneeksi tapahtumaan, jossa keskitytään vain

Sukuseuran kunniajäsen Heikki Ahtiainen (oikealla) lahjoitti Mynämäessä toimivalle Metsäpirtti-arkistolle kasetin, jolla on runoja talvisodan Taipaleenjoelta. Lahjan ottivat vastaan Markku Lemmetti ja Kari Ahtiainen.

hauskan pitoon. – Mutta rutiinit voisi hoitaa tunnin!

Tänä syksynä Ahtiaisten sukukokous pidettiin yhden iltapäivän mittaisena, mutta jo ensi vuonna päivät venytetään kahteen. Seuraavaksi paikaksi valittiin Tampereen seutu.

Sääntöjen yksityiskohdista puhuttivat myös esimiehen valinta ja toimikausi.

Osa päivästä käytettiin tekeillä olevan sukukirjan merkeissä. Kokoukseen ilmoittautuneet oli etukäteen sijoitettu kohdalleen Ahtiaisten sukupuuhun, mutta vielä riittää sukukirjan työryhmällä tekemistä: Kuka olikin väärällä oksalla ja kuka kokonaan ilmassa! Onneksi kaikki läsnäolijat saatiin sentään iltapäivän mittaan oikeille oksilleen.

Runoutta arkistoon

Myös musiikkia ja runoutta kuultiin. Heli Ahtiainen esitti Siikaniemen

kauniissa kirkkosalissa kaksi pianokappaletta.

Helin isoisä Heikki Ahtiainen jakoi kuulijakunnalle muistojaan kokouspaikasta ja siellä kohtaamistaan, kovia kokeneista rintamalotista. Sukuseuran kunniajäsen on armoitettu lausuja, ja tällä kertaa hänen esittämäänsä kuultiin Yrjö Jylhän runot Kirkastus ja Ristilipun alla.

Mynämäessä vajaa vuosi sitten avatulle Metsäpirtti-arkistolle Heikki lahjoitti vuonna 1996 tehdyn kasetin lausumiaan runoja. Muistojen matka talvisodan Taipaleenjoelle –tallenteella on Yrjö Jylhän ja usein muiden runoilijoiden runoja, joukossa myös yksi Heikin itsensä kirjoittama.

Raija Herrala

VUOSIA TÄYTTÄNEITÄ

Tyine Pulakka, pirteä 90-vuotias

Syyskuun toisena päivänä 2004 luontokin juhlisti kauneudellaan 90 vuoden arvokkaaseen ikään ehtineen Tyine Pulakan, o.s. Karjan syntymäpäiväjuhlia.

Päivän aikana kävi sukulaisia ja ystäviä tervehtimässä pirteää rouvaa hänen kotonaan, missä tyttäret Mirja, Airi ja Pirjo kestittivät vieraita karjalaisilla kahviherkuilla.

Sankari itse sai seurustella juhlaväen kanssa valkoisessa jakkupuvussaan ja ruusu rinnassaan. Tyynen pirteän olemuksen salaisuutena ovat ainakin valoisan myönteinen elämänsäsenne, puuhailut puutarhatontilla sekä lauluja käsityöharrastukset.

Tyine syntyi ja asui sotiin asti Sakkolan pitäjän Ojaniemen kylässä. Varhaislapsuuden kotina oli mummons Katri Mönkäre, o.s. Lamppu, perintötila Suosilta, joka oli lähin talo Hovinkylää ja myöhemmin valmistunutta kylien yhteistä kansakoulua.

Ennen kouluikää ”suurperhe” muutti kuitenkin äijän, Juho Mönkäre, ostamalle Pajamäen tilalle Suvannon rannalle. Ketkä nykyisin ovat käyneet sen talon raunioilla Rönönpalteen päällä, tietävät, mistä Tyine nuoruusajanaan on saanut rakkautensa luonnon kauneuteen, minkä tunteen hän on siirtänyt puutarhatonttinsa ja käsitöittensä kukkaloistoihin.

Isovanhempien lisäksi Pajamäessä asuivat äiti Anna-Maria ja isä Aleksanteri Karja, kaksi siskoa ja veli, sekä kaksi tättä. Kansakoulumatka oli pidentynyt, mutta kiertokoulun jälkeen oli mieluisaa uudessa 1924 valmistuneessa ja aloittaneessa kansakoulussa käydä. Etenkin käsityötunnit olivat mieluisimpia. Niitä jatkui vielä koulun jälkeenkin koulun opintokerhossa

pätevien opettajien johdolla.

Tyine muutti nuoruuskodistaan Ojaniemen itäreunalla kylän länsilaitaan Mönköön nuoreksi emännäksi ja Viljon vaimoksi Pulakan taloon Suvannon rannalle kesällä 1935.

Ei Tyynenkään elämä ole aina ruusuista ollut. Talvisota ja jatkosota muuttivat elämisen täysin, niin kuin satojen tuhansien muidenkin karjalaisen. Evakkomatkat kahteen kertaan, Urjalaan ja Punkalaitumelle, asumiset monenlaisissa asunnoissa, esikoistytären Pirkon syntymä Urjalassa juuri ennen Karjalaan paluuta ja kuoleminen pian sen jälkeen Sakkolassa, olivat suurimpia murheita. Uusi lopullinen lähtö ja elintilan etsiminen evakkopaikoissa ovat tehneet Tyynestä selviytyjän. Muutto Punkalaitumelta Oriveden kautta Kangasalle kolmen pienen tyttären kanssa 1950-luvun alussa aloitti perheelle tyyntymisen jakson.

Kangasalla löytyi käsityöihmiselle mieluinen työ Parkosen Teollisuus Oy:n tekstiilitehtaassa teollisuusomelijana. Alkuaikoina tuotteina olivat patjat ja vuodevaatteet, myöhemmin ulkoilu- ja retkeilyasusteet. 1970-luvun puolivälissä 20 hengen yritys lopetti tuotantotoimintansa, ja Tyynen täyspäiväinen, neljännesvuosisadan kestänyt vakituinen työ loppui. Tyine oli se henkilö, joka sen yrityksen palkollisista ”viimeisenä sammutti valot ja lukitsi ovet”.

Oman talon Viljo ja Tyine ostivat 1970 Kangasalan Rikun kylästä. Vanha talo ja entisen puutarhurin suuri villiintynyt tontti antoivat askareita vapaa-ajaksi. 1980 valmistui paritalo Airi-tyttären perheen kanssa. 1990 vei vaikea sairaus puolison Viljon, mutta elämä jatkui tyttären perheen seinänaapurina rakkaitten harrastusten parissa. Omat vunukat, tontin kunnostaminen hyötykasvimaaksi ja kukkapenkeiksi, kuorotoiminta Kangasalan Laulun Ystävien riveissä ja esiintyminen jopa Floridassa toivat sisältöä elämään.

Harrastuksista ehkä rakkain, käsityöt neuloilla ja puikoilla, vaatisivat oman erillisen käsittelyn julkisuudessa tekstein ja värivalokuvien, tai näyttelyinä. Itse suunnitellut kukka- ja luontoaiheet, ohjeet Tyine-Kerttu Virkiltä ja tarkat

Tyine juhlansa jälkeen takanaan Vuorelman ohjeiden mukaan itse ommeltu ryijy ”Onnenapilat”.

perinnetyöt, kuten Sakkolan ja Raudun kansallispukujen ”harakat” ja muut punapointintekstiilit ovat arvokas tulos käsityöharrastuksesta. Tätä karjalaista perinnettä kauneimmillaan saivat syntymäpäivävieraat ihastella tyttären pystyttämässä koti-näyttelyssä.

Karjalaiset perinteet ovat tallentuneet myös hyvämuistisen Tyynen keräämissä tiedoissa elämästä ja ihmisistä Ojaniemessä, ja niitä on julkaistu juuri ilmestyneessä kyläkirjassa sekä nauhatallenteena.

Kun katselimme hyväntuulista juhlapäivän sankaritarta, voimme todeta Tyynen oivallisenä esimerkkinä, karjalaisena selviytyjänä, monien kaltaistensa joukossa, jolle ankaratkin kokemukset vuosikymmenten aikana ovat osaltaan kasvattaneet hänen henkisiä voimavarojansa.

Sukulaiset ja ystävät toivovat paljon virkeitä vuosia Tyynelle, vakuuttaa serkkunsa Soini Hartikainen.

KUOLLEITA

Tyine Kuuppo, o.s. Määttä, syntynyt 17.2.1908 Sakkolan Vilakkalassa, kuoli 20.8.2004 Vammalassa.

Siiri Kyllikki Nieminen, o.s. Hännikäinen, syntynyt 23.2.1921 Sakkolan Viiksanlahdessa, kuollut 11.6.2004 Pirkkalassa.

Sakkolan Haparaisten Kopperoisten serkusparvi harveni kesäkuussa 2004 Veikko ja Esko Kopperoisen poismenon myötä.

Veikko Kopperoinen oli syntynyt 17.11.1926 ja Esko Kopperoinen 12.8.1927. Veikko Kopperoisen vanhemmat olivat Juho Viljam Kopperoinen ja Elsa o.s. Kangasmäki. Esko Kopperoisen isä oli Yrjö Arvi Kopperoinen ja äiti Impi Aleksandra os. Kuorikoski. Viljam ja Yrjö olivat veljeksiä ja Tahvo ja Maria Kopperoisen poikia.

Serkukset olivat yhdessä suorittamassa nuorina miehinä varusmiespalvelustaan ja yhdessä he olivat myös ensimmäisellä kotiseutumatkallaan 1980-1990-lukujen taitteessa. Lähes yhtäaikaaisesti molemmat myös äkillisesti nukkuivat pois omissa kodeissaan; Veikko Lempäälässä ja Esko Savitaipeella.

Veikkoa ja Eskoa muistamaan jäivät omaiset, sukulaiset ja ystävät.

Kuvassa siskoksia vasemmalta Iines, Eeva, Hilja, Aili, Maire ja Elsa. He ovat Alma ja Kaapre Pohjalaisen työt, entinen kotipaikka Sakkolan Kiviniemi. 80 vuotta täytti 5.9.2004 vanhin siskoista, Aili Vartiainen Juankoskella. 60 vuotta täytti 23.1.2004 nuorin siskoista, Maire Mustikkamaa Tampereella.

*KIITÄN Sakkolan seudun ystäviäni
muistamisessa 80-vuotisjuhlintaan.
Reetta Meskanen*

Hääpäiviä

60 vuotta avioliiton taivalta on takana 5.10.2004 Signe ja Ahti Haavistolla Pirkkalasta. Signe on omaasukua Hännikäinen Sakkolan Viiksanlahdesta, Ahti on syntynyt Kurusta. Kuva on pariskunnan kihlakuva, joka on otettu 9.10.1943 Kiviniemessä.

Onnitteluihin yhtyy poikansa perheineen ja lapsensa lapset.

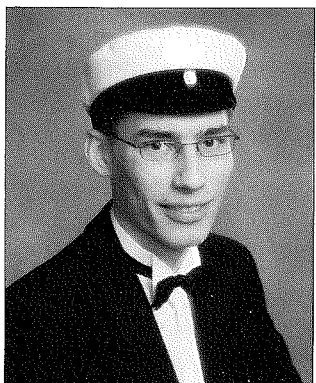

Kultahääpäiväänsä viettävät 13.11.2004 Saara ja Arvo Hämäläinen Raumalla. Arvo on Metsäpirtin Saaroisista ja Saara Kalannista. Lämpimät onnittelut!

Ylioppilaita

Tampereen Klassillisesta lukiosta pääsi keväällä ylioppilaaksi Sanna Karita Lehtisaari, Päivi-Elina ja Mauri Lehtisaaren esikoinen. Päivi-Elinan äiti Eila Maria Petäjäniemi on syntyjään Sakkolan Petäjärven Ryhmästä, Alma ja Matti Lampun tytär.

Juho Kallonen, syntynyt 5.11.1985 Lempäälässä, kirjoitti ylioppilaaksi Lempäälän lukiosta 29.5.2004. Seuraava etappi on armeija, Parolan ilmatorjuntatykistö. Sen jälkeen opiskelu Tampereen teknillisessä yliopistossa.

Juhon vanhemmat Nina ja Hannu Kallonen, isovanhemmat Eeva-Liisa ja Kalevi Kallonen. Kalevi Kalloksen juuret olivat Sakkolan Lapinlahdessa.

TARKENNUS. Viime lehdessä julkaistiin valokuva uudesta ylioppilasta Elina Kurkista.

Hänen sukujuuristaan kertovassa kappaleessa oli painovirhe. Elinan äiti on Eino Parilon tytär Sakkolan Vilakkalasta. Eino Parilo on ent. Makkara.

Tekstissä luki virheellisesti Aino, pahoittelemme virhettä.

HOVINKYLÄSEURA TIEDOTTAA:

Uusi kirja on valmistunut:

”Hovinkylä – Ojaniemi 1924 – 2004”

on koulujemme ja kyliemme yhteinen juhlakirja ja arvokas historianteos. Kirjassa on asiaa myös koko Sakkolan pitäjästä ja Kannaksen alueelta.

Kirjassa on peräti 370 suurta A 4 kokoista sivua.

Tietoja on yli tuhannesta henkilöstä, kymmenistä suvuista, yli sadasta talosta ja tiluksesta, satoja valokuvia ja karttoja, ja kuvauksia elämästä ennen ja nyt.

Kirjassa on mm.:

12 sivua Kannaksen ainutlaatuisesta luonnosta,
22 sivua Petäjärven Hovin vaikutuspiiristä ruotsalaisvallan aikana,

45 sivua Hovinkylän ja Ojaniemen asutushistoriaa,

70 sivua kansakoulupiiristämme ja sen ihmisistä ja toiminnoista,

22 sivua muistelmia evakkomatkoista ja sotien ajasta,

12 sivua erilaisista sukututkimuksista,

32 sivua Ojaniemen Ollikaisten suvusta,

14 sivua Hovinkylän Hinkkasten suvusta,

63 sivua Petäjärven emäntäkoululaisista,

26 sivua 85 -vuotiaasta Hovinkyläseurasta ja hovinkyläläistä urheilijoista,

11 sivua lahjoitusmaatalonpoikien muistomerkin vihkiäisistä, ja

30 sivua nyky-petrovskojelaisista.

Tilaa kirjoja itsellesi ja lahjoiksi, nämä historiantiedot kiinnostavat nuoriakin.

Varmista pian kirjan saanti viimeisestä lisäpainoksesta marraskuun alussa.

Kirjan hinta on kovakantisena juhlakirjana 50,- euroa / kpl.

Tilaukset voi tehdä maksamalla Hovinkyläseura / Juhlakirja -tilille
504104 – 214482 ennakkomaksua 20,- euroa, tai puhelimella tai kortilla:

Meeri Häkkinen p. (09) 8011381, Katajatie 8, 02360 Espoo, tai

Soini Hartikainen p. (03) 6751482, 0400-207844,

Jähkyentie 66, 14700 Hauho.

Maasalojen saamasta kivistä

Viime lehdessä Sakkola-juhlista kertovan jutun yhteydessä oli virhe kuvatekstissä. Kuvassa oli Leena-Marjatta Maasalo eikä Elina Maasalo.

Leena-Marjatta Maasalo oikaisee myös, että hänen juhlissa vastaanottamansa, Sakkolasta peräisin oleva kivi säilyy Armas Maasalon veljen Usko Maasalon jälkeläisillä.

– Kiitos vielä hienosta ja mieleenpainuvasta juhlasta ja eritoten arvokkaasta kivistä.

Vuoden 2004
Huittisten
SAKKOLA-JUHLIEN
3 TUNNIN
JUHLAVIDEO
VHS tai DVD saatavissa.
Hinta 20 e + lähetyskulut
Tilaukset:
Yrjö Inkinen
puh. (02) 569 542
tai 0500-132231

Seuraava Suvannon Seutu ilmestyy jouluksi

Aineistot toimitukseen pe 3.12. mennessä.
Myöhemmin tulevat eivät ehdi mukaan joululehteen.

Tilaa lehti- omaksi tai lahjaksi!

Kävitkö Karjalassa?

Kesän kotiseutumatkojen
määrää ja kohteita on
kiinnostunut kartoittamaan
Sakkola-Säätiön pj. Hannu
Turkkinen.

Tied. puh.03-3752 525 tai
050-3839 683

SUVANNON SEUTU

Suvannon ympäristön kotiseutulehti vuodesta 1957. Ilmestyy 8 krt vuodessa.

Toimitus: Suvannon Seutu,
Rautasemantie 375,
37500 Lempäälä

Päätoimittaja

Marjo Ristilä-Toikka, Lempäälä
Puhelin 040 730 2622
tai (03) 374 8 448 iltaisin
marjo.ristila-toikka@luukku.com

Metsäpirtin yhdyshenkilö

Ilmi Pesonen,
puh. 09-694 6309 tai 040730 6166
ilmi.pesonen@welho.com

Vuokselan yhdyshenkilö

Taisto Virkki, Tampere
p. 03- 363 1750 tai 050-553 8607.
taisto.virkki@luukku.com

Toimituskunta

Esko Kallonen, Eero Koppanen,
Ritva Koski, Juha Kuisma,
Hannu Paukku, Aila Alanen,
Ilmi Pesonen, Taisto Virkki

Tilaushinta 20 euroa/vuosikerta.

Ilmoitushinnat 0,20 euroa palstamil-
limetri (+alv 22%)

Julkaisija: Sakkola-Säätiö

Kirjapaino: Koski-Print, Valkeakoski

Tilaukuponki SUVANNON SEUDULLE

Tilaan pitäjälehti Suvannon Seudun, vuosikerta 20 euroa - joululehti kaupan päälle!

Nimi:

Osoite:

Lahjatilauksen saaja:

Palautetaan osoitteella: Suvannon Seutu, Rautasemantie 375, 37550 Lempäälä.

Tai tilaa sähköpostitse: marjo.ristila-toikka@luukku.com

SAKKOLA-SÄÄTIÖ

Hannu Turkkinen,
hallituksen puheenjohtaja,
Turkkisentie 12, 37550 Lempäälä,
p. 03-3752 525, 050-3839 683
hannu.turkkinen@lempaala.fi

Aaro Viskari, varapuheenjohtaja
Helsingintie 32, 37560 Lempäälä,
p. 03-3676 190, 0400-836656

Matti Naskali, sihteeri,
Rautaranta 8, 28400 Ulvila,
p. 02-538 0855, 0500-721902
matti.naskali@mknpalv.inet.fi

VALTUUSKUNTA

Hannu J. Paukku, puheenjohtaja,
Harjatie 5, 32210 Loimaa
p. 02- 762 8152, 0500-741296
hannu.paukku@punkalaidun.fi

Esko Kallonen, varapuheenjohtaja
Kukkolantie 4, 37560 Lempäälä
p. 03- 3676603, 040-5540747

SAKKOLA-SEURA

Eila Aro, puheenjohtaja
Viikkokuja 4 A 3, 02200 Espoo
p. 09- 884 9402

HOVINKYLÄSEURA

Soini Hartikainen, puheenjohtaja
Jähkyentie 66, 14700 Hauho
soini.h@surfeu.fi
p. 03 -675 1482, 0400 -207 844

METSÄPIRTTI SEURA RY

Kalevi Hyytiä, puheenjohtaja
Norppakuja 6A, 01480 Vantaa
p. 04050 22750
kalevi.hyytia@metsapirtti.net

Kimmo Laulajainen, varapj
Kaarikuja 1 A 3, 00940 Helsinki
p. 09-304 854, 040534 5062

Ilmi Pesonen, sihteeri
Porslahdentie 10 A 13,
00960 Helsinki
p. 09-694 6309, 040730 6166
ilmi.pesonen@welho.com

METSÄPIRTTIKERHOT:

TAMPEREEN

METSÄPIRTTIKERHO

Helka Korpela
Pienkodink. 5 C 8, 33560 Tampere
p. 040565 0905

ETELÄ-POHJANMAA

Esko Lylander
Mustikkatie 1, 66400 Laihia
p. 06-4771300, 050599 7720
Mauno Hämäläinen
Vaasantie 270, 61600 Jalasjärvi
p.06-456 0482, 040527 4960

UUSIKAUPUNKI

Anneli Virtanen
Pappilankuja 15, 23600 Kalanti

0032010>KESTO /0030100
Hynnä Antti
01111antie 11
37500 LEMPAALA

Erkki Hiltunen, puheenjohtaja
Kerttulinkatu 20 C 38 , 20520 Turku
puh.0505908803
Niilo Kiiski, sihteeri
Tennaritie 7, 21200 Raisio
puh. 02-4383167 tai 0503575767

METSÄPIRTTI- JÄRJESTÖT TMK

Leo Laulajainen, puheenjohtaja
Tulustie 6 as 3, 32440 Alastaro
p. 04004 89059

KIRVESMÄKI KERHO RY

Aulis Ukkonen
Kirkkotie 21 A, 01700 Kauniainen
p. 09-505 1897, 0400 522854

METSÄPIRTTI ARKISTO

Mynämäen kirjasto. Yhteyshenkilöt:
Kari Ahtiainen p. 0445843107
Markku Lemmetti
02-4310956, 050-5119720
marku2@saunalahti.fi

VUOKSELA-SEURA ry

Taisto Virkki, puheenjohtaja
Paununkatu 24, 33700 Tampere
taisto.virkki@luukku.com
p. 03 - 363 1750, 050 - 553 8607

Laila Saario, sihteeri
Rauduskoivunkuja 6,
36600 Pälkäne
taistosaario@jippii.fi
p. 03- 534 3240, 040-586 0691

Sukututkimusasiat

Pentti Warvas,
Tervatie 25, 03100 Nummela
pentti.warvas@dnainternet.net
p. 019 - 334 606

Internet-asiat (vuoksela-seura.fi)

Timo Broman, Kurkelantie 619
25460 Toija
timo.broman@kisko.salonseutu.fi
p. 02 - 739 8419, 050 - 3335152

Pitäjämme internetissä:

www.vuoksela-seura.fi

www.sakkola.fi

www.metsapirtti.net

**SUVANNON SEUTU - Sakkolan,
Metsäpirtin ja Vuokselan pitäjälehti**